

KULTTUURIHISTORIALLINEN SELVITYS KOULUKATU 56-58

Sisällys

Johdanto	5
Alueen yleiskuvaus	6
Koulukatu 56, kadunpuoleinen rakennus.....	11
Tehdyt muutokset pääpiirteittäin	13
Vuoden 1920-luvun muutokset.....	14
1930-luvun muutokset	15
Muutokset vuosilta 1989 sekä 1996.....	18
Käyttöhistoria	21
Koulukatu 56, pihanpuoleinen rakennus.....	27
Tehdyt muutokset pääpiirteittäin	29
Alkuperäiset piirustukset vuodelta 1898.....	29
Muutostyöt vuosilta 1923 & 1938.....	31
Kuisti julkisivulle vuonna 1984 ja muutokset 2010-luvulla	33
Rakennus vuonna 2021	35
Käyttöhistoria	41
Päiväkotitoiminnan historiaa.....	42
Koulukatu 58.....	45
Tehdyt muutokset pääpiirteittäin	47
Alkuperäinen rakennus ja muutokset ennen 1950-lukua	47
1950- ja 1960-lukujen taitteen muutokset.....	48
Viimeisimmät muutokset 1980-luvulta	49
Käyttöhistoria	53
Vaasan kaupungin nuorisokodin historiaa	54
Tonttijakomuutoksia ja purettuja rakennuksia alueella.....	57
Arvottaminen.....	63
Lähteet	65

Kuvaluettelo

<i>Kuva 1 Selvitysalue merkitty kartalle sinisellä, Vaasan kaupungin karttapalvelut, ilmakuva 2020 (muokattu)</i>	6
<i>Kuva 2 Havainnollistava kuva inventointialueesta, tontti merkitty sinisellä, Vaasan kaupungin karttapalvelut, ilmakuva 2020 (muokattu)</i>	7
<i>Kuva 3 Inventointialueen rakennukset, Vaasan kaupungin karttapalvelut, ilmakuva vuodelta 2020 (muokattu)</i>	8
<i>Kuva 4 Voimassa oleva asemakaava, tontti rajattu punaisella, Vaasan kaupungin karttapalvelut</i>	10
<i>Kuva 5 Koulukatu 56 katurakennuksen koillinen julkisivu, kuva vuodelta 2021</i>	11
<i>Kuva 6 Koulukatu 56 katurakennuksen sisäänkäynti sisäpihan puolella, kuva vuodelta 2021</i>	13
<i>Kuva 7 Carl Schoultzin piirustukset vuodelta 1923, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	14
<i>Kuva 8 Ei julkaisulupaa</i>	
<i>Kuva 9 Vuoden 1937 I. Sereniuksen muutospiirustukset, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	16
<i>Kuva 10 Katurakennus vaurioitunut vuonna 1940 pommituksessa, Kari M Rapo, Vaasan kuvia 1900-luvulta –ryhmä, Facebook</i>	17
<i>Kuva 11 Ei julkaisulupaa</i>	
<i>Kuva 12 Viimeisimmät piirustukset sisätiloista vuodelta 1996, 1. kerros, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	19
<i>Kuva 13 Viimeisimmät piirustukset sisätiloista vuodelta 1996, 2. kerros, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	20
<i>Kuva 14 Ei julkaisulupaa</i>	
<i>Kuva 15 Koristeellinen kakluuni rakennuksen 1. kerroksessa, kuva vuodelta 2021</i>	23
<i>Kuva 16 Sisäpihanpuoleinen sisäänkäynti ja eteisaula, säilynyt samanlaisena ilmeisesti vuodesta 1937 saakka, kuva vuodelta 2021</i>	24
<i>Kuva 17 Luoteis- ja kaakkoispäädyt, kuvat vuodelta 2021</i>	25
<i>Kuva 18 Sisäänkäynti kellarikerrokseen sisäpihan puolelta, kuva vuodelta 2021</i>	26
<i>Kuva 19 Koulukatu 56 sisäpihanpuoleinen rakennus, kuva vuodelta 2021</i>	27
<i>Kuva 20 Koulukatu 56 piharakennus leikkipihan puolelta kuvattuna, kuva vuodelta 2021</i>	29
<i>Kuva 21 Alkuperäiset A.W. Stenforsin piirustukset vuodelta 1898, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	30
<i>Kuva 22 Vuoden 1923 piirustuksen mukaiset muutostyöt rakennuksen portaisiin, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	31
<i>Kuva 23 Vuoden 1938 I. Sereniuksen muutospiirustukset, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	32
<i>Kuva 24 Ei julkaisulupaa</i>	33
<i>Kuva 25 Kuistimuutos ja 1. kerroksen muutokset, 1984, Vaasan rakennusvalvonnan piirustukset</i>	34
<i>Kuva 26 Koulukatu 56 pihanpuoleisen rakennuksen kuisti ja julkisivu vuodelta 2021</i>	35
<i>Kuva 27 Koulukatu 56 piharakennuksen lounaispääty, kuva pohjoisesta kuvattuna vuodelta 2021</i>	37
<i>Kuva 28 Rappuset yläkertaan henkilöstön tiloihin, alhaalla eteinen ja kuisti, kuva vuodelta 2021</i>	38
<i>Kuva 29 Käytöstä poistettuja kakluuneja 1. kerroksesta, kuvat vuodelta 2021</i>	39
<i>Kuva 30 Rakennuksen 1. kerroksen sisätilojen yleisilme, taustalla käytöstä poistettu kakluuni, kuva vuodelta 2021</i>	40
<i>Kuva 31 Gustavsborgs daghem, Koulukatu 56 rakennukset leikkipihalta kuvattuna, kuva otettu Vaasan kaupungin verkkosivuilta</i>	41
<i>Kuva 32 Kuvakaappaus Vaasan kaupungin henkilökuntalehdestä vuodelta 1988, kuva nykyiseltä leikkipihalta</i>	43
<i>Kuva 33 Koulukatu 58, koillinen julkisivu, kuva otettu leikkipihan puolelta vuonna 2021</i>	45
<i>Kuva 34 Koulukatu 58, kuva otettu Lastentarhankujan puolelta vuonna 2021</i>	46
<i>Kuva 35 Vuonna 1947 piirustukset Koulukatu 58 asuinrakennuksen sisäisille muutoksille, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	48

<i>Kuva 36 Sisäiset muutokset vuonna 1960, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	<i>49</i>
<i>Kuva 37 Ei julkaisulupaa</i>	
<i>Kuva 38 Koulukatu 58 kuvattuna etelän suunnasta, kuva vuodelta 2021</i>	<i>51</i>
<i>Kuva 39 Koulukatu 58 luoteispääty, kuva vuodelta 2021</i>	<i>52</i>
<i>Kuva 40 Rakennuksen koillinen julkisivu sisäpihalta kuvattuna, kuva vuodelta 2021</i>	<i>53</i>
<i>Kuva 41 Näkymä Koulukatu 56 sisäpihan rakennuksesta, oikealla Koulukatu 58 rakennus sekä edessä Koulukatu 60 rakennus joka on sittemmin purettu, Björlin Tapani / Kim-Stephen Sirkan albumi, kuvan ottamisvuosi ei ole tiedossa, Vaasan kuvia 1900-luvulta –ryhmä, Facebook</i>	<i>55</i>
<i>Kuva 42 Vuoden 1898 asemapiiros, A.W. Stenforsrs, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	<i>57</i>
<i>Kuva 43 Vuoden 1937 tonttijako, I. Serenius, Vaasan kaupungin Rakennusvalvonta</i>	<i>58</i>
<i>Kuva 44 Vuodesta 1947 voimassa ollut tonttijako, Vaasan kaupungin rakennusvalvont</i>	<i>59</i>
<i>Kuva 45 Vuonna 1984 voimassa ollut tonttijako, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta</i>	<i>60</i>
<i>Kuva 46 Voimassa oleva asemakaava ak825, Vaasan kaupungin karttapalvelut</i>	<i>61</i>
<i>Kuva 47 Ei julkaisulupaa</i>	

Johdanto

Osoitteeseen Koulukatu 56-58 kohdistuva kulttuurihistoriallinen selvitys havainnollistaa alueeseen ja kyseisen tontin rakennuksiin liittyvää käyttöhistoriaa sekä rakennuksiin historian saatossa kohdistuneita muutoksia. Tämä inventointi käsittää kolme nykyisellä tontilla sijaitsevaa rakennusta, joissa toimii pääasiallisesti vuonna 2021 ruotsinkielinen Gustavsborgs daghem. Inventointi on laadittu Vaasan kaupungin kaavoituksen toimesta kesällä vuonna 2021 pohjamateriaaliksi asemakaavamuutokselle.

Selvitys alkaa kohteen esittelyllä, jossa tuodaan esille perustiedot tontista ja sen rakennuksista sekä yleisestä ympäristöstä. Seuraavaksi käsitellään tontin kolme rakennusta yksityiskohtaisemmin alkaen rakennuksen perustiedoista, rakenteesta ja muutostöistä sekä jatkuen kunkin rakennuksen tarkempaan käyttöhistoriaan. Lopuksi selvitetään vielä lyhyesti purettuja rakennuksia tontilla sekä aikaisempia tonttijakomuutoksia.

Materiaali selvityksen tueksi koostuu Vaasan kaupungin rakennusvalvonnan piirustuksista, Vaasan keskusarkiston dokumenteista, kirjallisuudesta, maastoselvitysten havainnoista, haastatteluista ja kertomatiedosta. Tietolähteet ovat olleet osittain ristiriitaisia tai epäselviä, joten selvitys ei ole kaikilta osin kattava.

Tämä inventointi on yleispiirteinen kulttuurihistoriallinen selvitys, eikä tarkoituksena ole kuitenkaan ollut laatia yksityiskohtaista rakennushistoriaselvitystä.

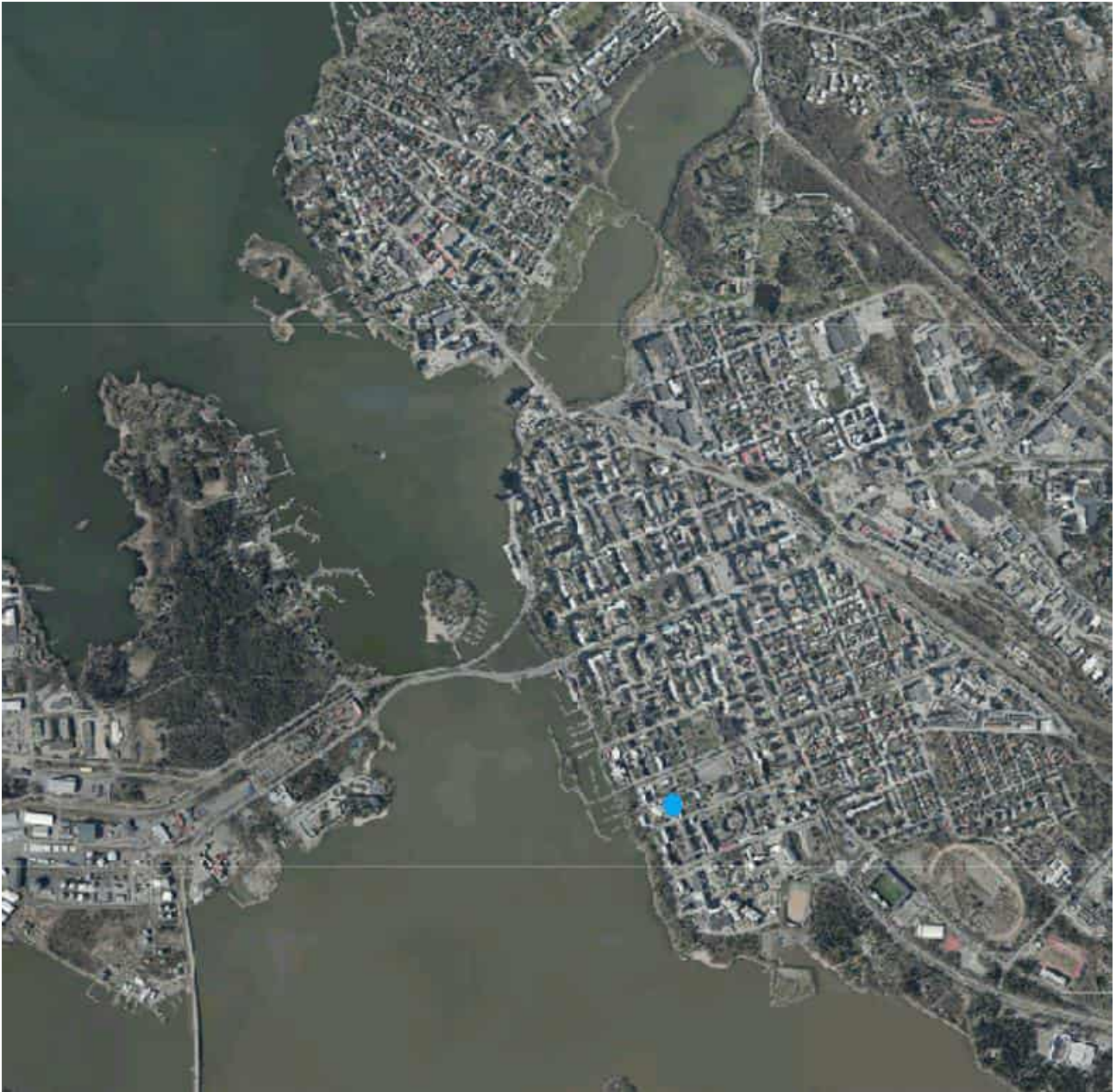
Emilia Virtanen, 13.08.2021

Kannen kuva 1 (ylhäällä): Vuohijoki Kati, 2019

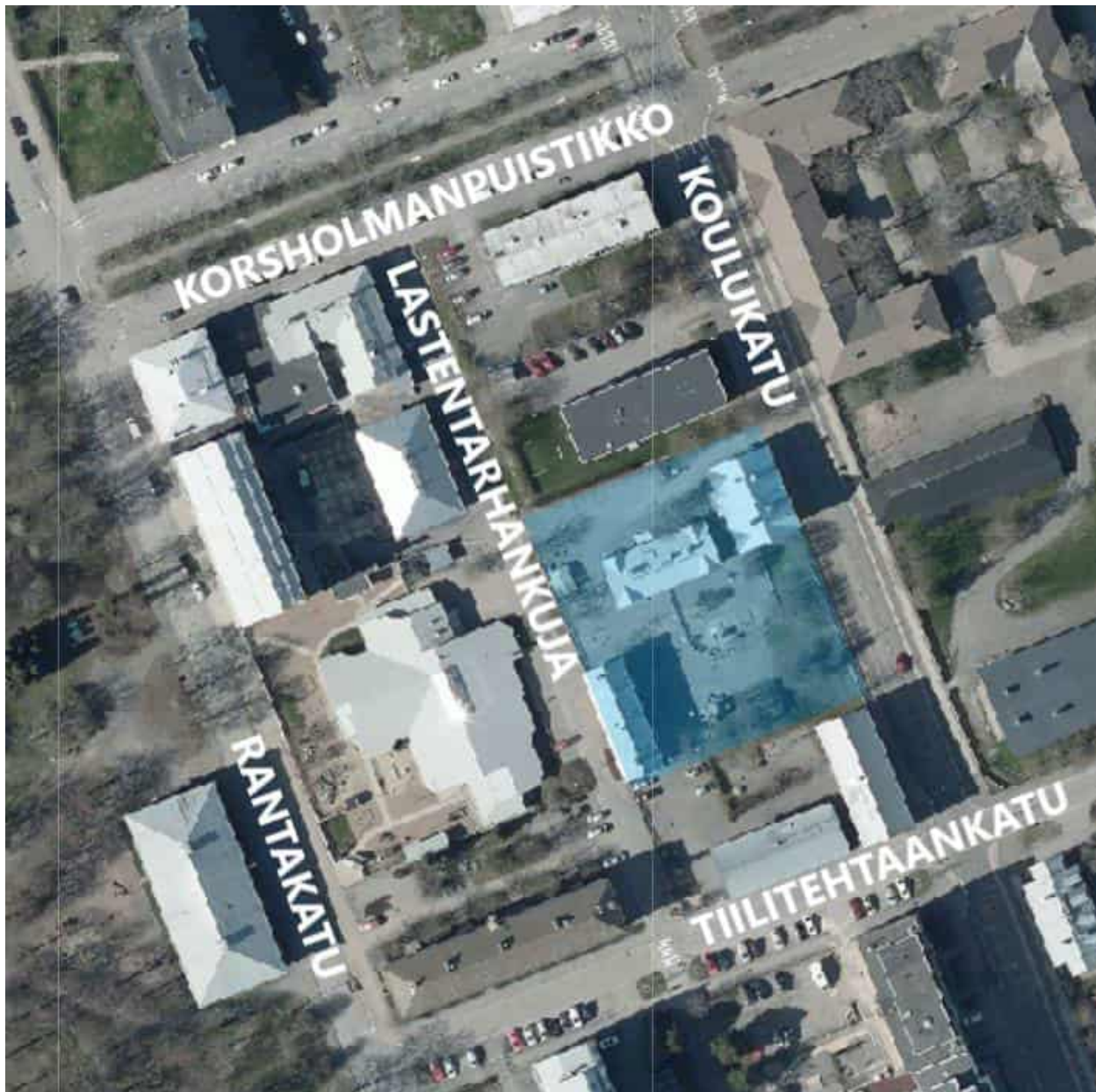
Kannen kuva 2 & 3: Virtanen Emilia, 2021

Jos kuvien tekijänoikeuksia ei ole merkitty kuvan yhteyteen, ne ovat tekijän ottamia.

Alueen yleiskuvaus

Kuva 1 Selvitysalue merkitty kartalle sinisellä, Vaasan kaupungin karttapalvelut, ilmakuva 2020 (muokattu)

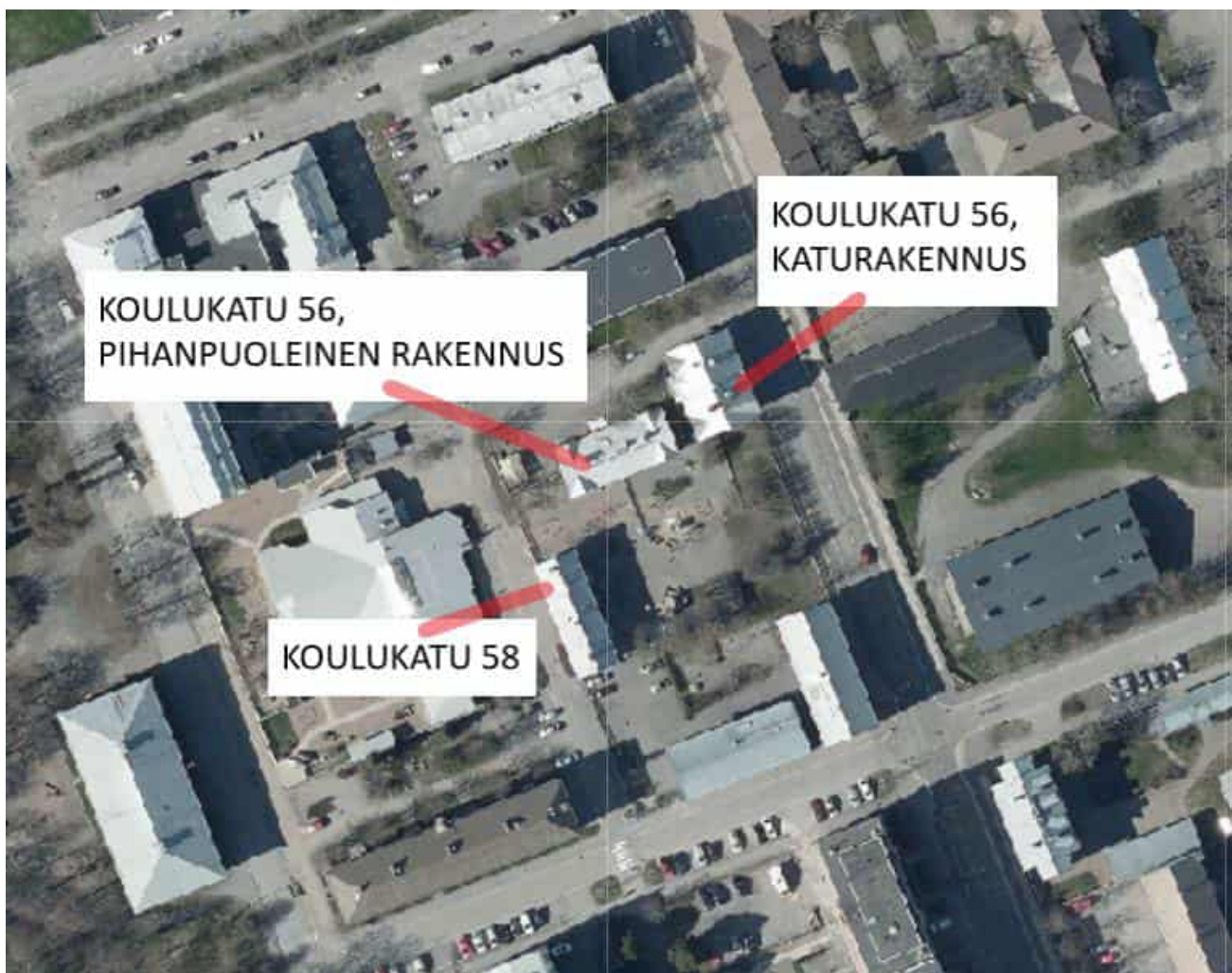
Kuva 2 Havainnollistava kuva inventointialueesta, tontti merkitty sinisellä, Vaasan kaupungin karttapalvelut, ilmakuva 2020 (muokattu)

Osoite	Koulukatu 56-58, 65100 VAASA
Kiinteistötunnus	905-11-2001-3
Tonttialue	3330 m ²
Rakennusoikeus	1400 km ² (käytetty noin 1320 km ²)

Tonttitehokkuus	0.42
Kiinteistön nyk. omistus	Vaasan kaupunki

Tämä inventointi käsittää kolme rakennusta:

1. Koulukatu 56, katurakennus
2. Koulukatu 56, pihanpuoleinen rakennus
3. Koulukatu 58

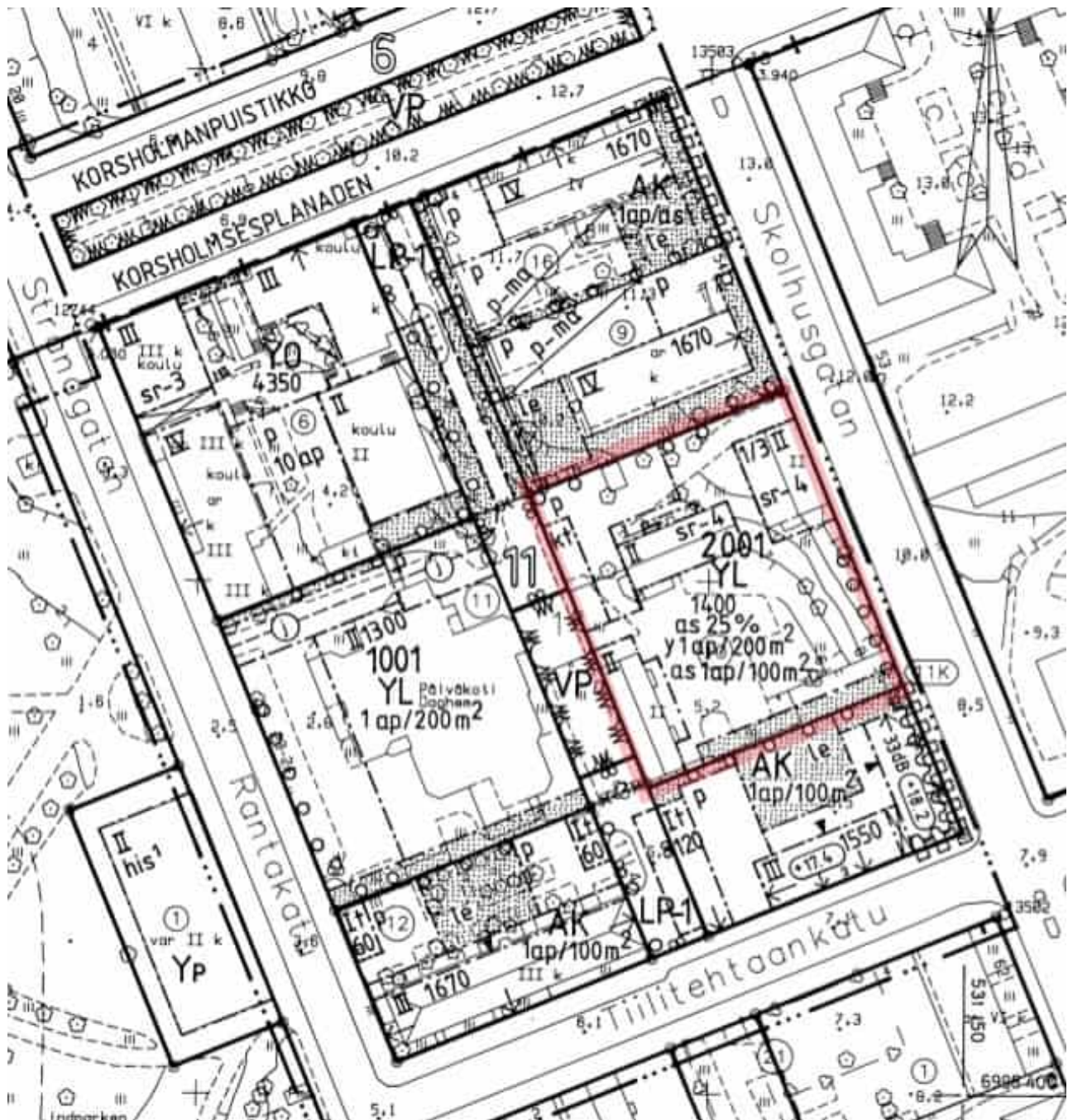

Kuva 3 Inventointialueen rakennukset, Vaasan kaupungin karttapalvelu, ilmakeku vuodelta 2020 (muokattu)

Kiinteistöllä on voimassa oleva asemakaava nr. 825, joka on hyväksytty vuonna 1998. Selvityksen alainen kiinteistö on merkitty asemakaavamerkinnällä julkisten lähipalvelurakennusten korttelialueeksi (YL). Rakennuksiin voi asemakaavan mukaan sijoittaa päiväkotitoiminnan lisäksi muitakin julkisia lähipalveluita. Tontille sallitusta rakennusoikeudesta korkeintaan 25 % saa toimia asuintiloina. Autopaikat tulee merkinnän mukaan rajata leikki- ja oleskelualueesta puu- tai pensasaidalle, jonka lisäksi tontti tulee rajata puu- tai pensasaidalla tai muurilla. Kohde on asemakaavan mukainen.

Tontti rakennuksineen sijaitsee Vaasan kaupungissa keskustan ja Hietalahden kaupunginosassa. Koko kortteli rajautuu Koulukadun, Tiilitehtaankadun, Rantakadun ja Korsholmanpuistikon keskelle. Tontilla on merkittäviä korkeuseroja Koulukadun suunnalta Palokadulle. Maasto laskee noin 4-6 metriä tällä välillä. Inventoitavaa tonttia rajaavat Koulukadun ja Lastentarhankujan (palokatu) lisäksi asuinkerrostalojen korttelialueet. Kiinteistön koillispuolella, Koulukadun toisella puolella, sijaitsee kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittävä Vaasan puukasarmialue, joka suojeltavien rakennusten korttelialue. Palokadun (Lastentarhakuja) toisella puolella, Rantakadulla eli kiinteistön lounaispuolella sijaitsee Rantapääskyn yksityinen päiväkotikoti. Kiinteistön sekä luoteis- että kaakkoispuolella on asuinkerrostalojen korttelialuetta. Tonttia rajaava Koulukatu on melko vilkkaasti liikennöity pääkatu Vaasassa, jonka päädyssä alle 400 metrin päässä sijaitsee päivystävä sairaala.

Nykyisen Gustavsborgs daghemin piha-alue/leikkipiha alkaa tontin keskeltä rajautuen tontin länsipuolelle tonttia. Tontin itäosassa sijaitsee jätekatos (kt) sekä pysäköimispaikka (p). Leikkipihalla tontin länsiosassa sijaitsee päiväkodin ulkovarastona toimiva rakennus. Kiinteistö on aidattu. Vuodesta 2013 eteenpäin kaikki kolme kiinteistön rakennusta ovat olleet pääosin ruotsinkielisen päiväkodin, Gustavsborgs daghemin käytössä.

Kuva 4 Voimassa oleva asemakaava, tontti rajattu punaisella, Vaasan kaupungin karttapalvelut

Seuraavaksi käydään yksityiskohtaisemmin Koulukatu 56-58 tontin rakennukset alkaen Koulukatu 56 katurakennuksesta.

Koulukatu 56, kadunpuoleinen rakennus

Kuva 5 Koulukatu 56 katurakennuksen koillinen julkisivu, kuva vuodelta 2021

Rakennusvuosi	Ei tiedossa, 1800-luvun lopussa (1898 / 1901)
Suunnittelija	Ei tiedossa (C. Schoulz, I. Serenius)
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	päiväkotitoiminta (1. kerros) & asuminen (2. kerros)
Alkuperäinen käyttö	asuminen
Rakennettu kerrosala	452 m2, joista 226 m2 päiväkotitoiminta / 226 m2 asunnot (v. 2013)
Kerrosluku	(1) + 2

Perusta	harmaakivi ja punertava tiili
Runko	hirsi
Kattomuoto	satulakatto
Kateaine	teräskate
Vuoraus	pääosin vaakapanelointi, pystypanelointi perustuksen sekä osittain Koulukadun julkisivun 2. kerroksessa, leikkipihan puolelta mäessä kellarikerroksen perusta punertavaa tiiltä
Ulkovärit	keltainen puutalo ikkunoiden listaväri valkoinen, ikkunanpuiteväri punainen

Koulukatu 56 kadunpuoleinen rakennus on suojeltu merkinnällä sr-4 asemakaavalla, eli rakennus on luokiteltu rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi rakennukseksi. Rakennus on suojeltu, eikä sitä saa purkaa. Korjaus- ja muutostyöt tulee suorittaa siten, että rakennuksen ulkoasun luonne säilyy.

Rakennus edustaa sekatyylä, josta on erotettavissa uusgotiikan piirteitä. Rakennuksen ulkoasusta erottuvat punaiset ikkunoiden puitekarmit ajanjaksolle tyypillisistä ikkunoista, keltaiset pääosin vaakapaneloidut ulkoseinät sekä Koulukadun puolelta rakennuksen vasemmassa yläkulmassa koristeellinen päätykolmio/frontoni. Sisäänkäyntejä on nykyään kaksi, joista vain sisäpihanpuoleinen on käytössä. Rakennuksen ulko-ovet eivät ole alkuperäisiä. Julkisivulta löytyvät toinen sisäänkäynti sekä 11 ristikarmein varustettua ikkunaa ja muutama koristeellisempi ikkuna t-karmeilla vasemmalta ylhäältä. Sekä luoteis- että kaakkoispuolen sivuilta löytyy myös ristikarmein varustettuja ikkunoita, joita löytyy myös sisäpihan puolelta.

Koska rakennus sijaitsee huomattavien korkeuserojen alueella, erottuu kellarikerros rakenteineen selkeämmin leikkipihan puolelta kaakkoispäädystä sekä sisäpihan puolelta verrattuna julkisivuun. Tästä korkeuserosta johtuen sisäpihanpuoleiseen käytössä olevaan sisäänkäyntiin pääsee puisia portaita pitkin, joista erottuu valkoinen kaide.

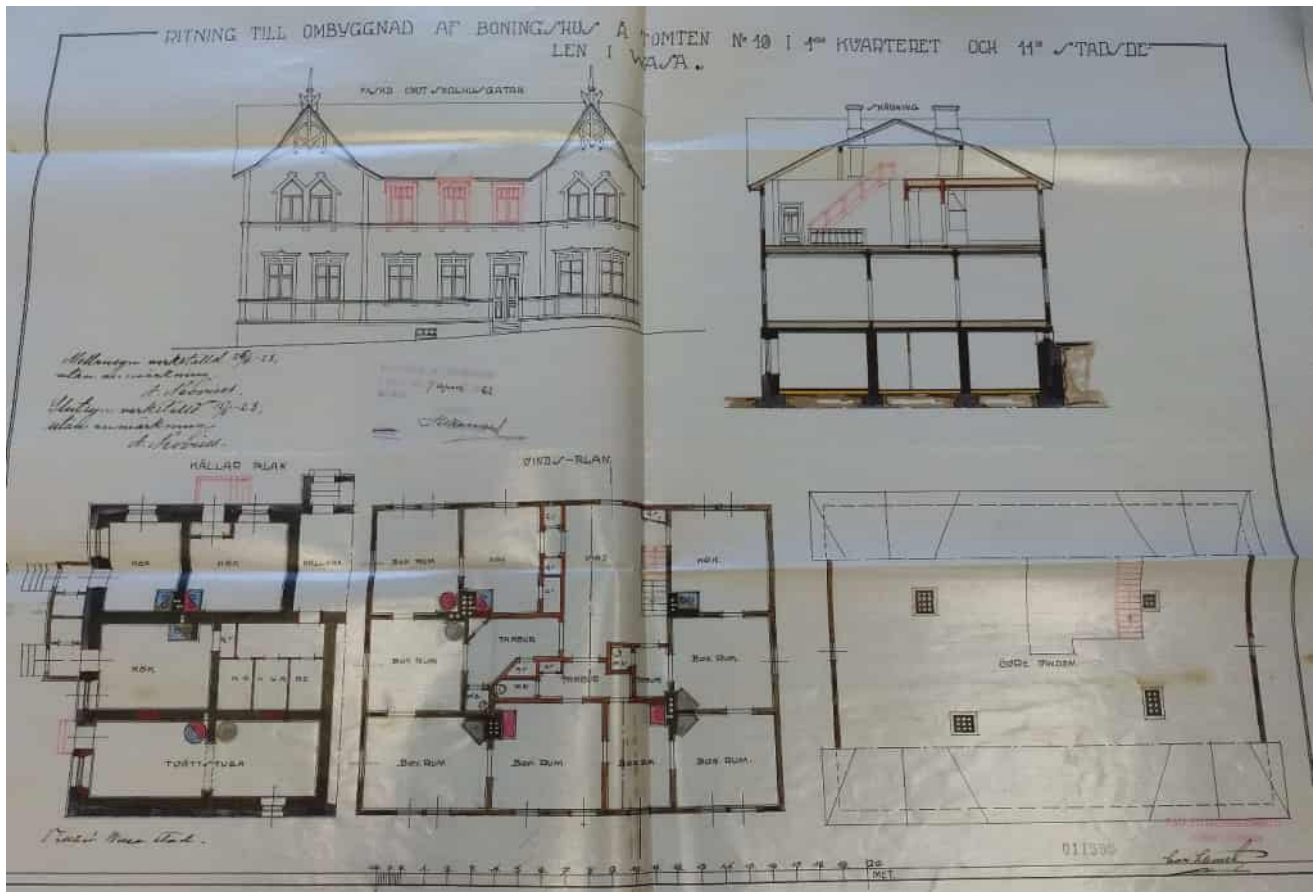
Kuva 6 Koulukatu 56 katurakennuksen sisäänkäynti sisäpihan puolella, kuva vuodelta 2021

Tehdyt muutokset pääpiirteittäin

Rakennuksen alkuperäisiä piirustuksia ei ole löytynyt. Myöskään alkuperäisestä käyttötarkoituksesta ei ole varmaa tietoa. Rakennus on kuitenkin näkynyt vuoden 1898 sisäpihan puoleisen rakennuksen piirustuksissa. Oletettavasti rakennus on siis 1800-luvun lopulta. Asemakaavaselostuksen mukaan (ak825) rakennus olisi sisäpihan puoleisen rakennuksen tapaan A.W. Stenforsin suunnittelema vuodelta 1898. Eräiden lähteiden mukaan rakennus on kuitenkin rakennettu vasta vuonna 1901.

Vuoden 1920-luvun muutokset

Vuonna 1923 hyväksytyjen piirustusten mukaan rakennuksessa suoritettiin peruskorjaus ja korotus. Piirustukset ovat Vaasan kaupunginarkkitehtina vuosina 1916-1932 toimineen Carl Schoultzin laatimia. Piirustuksista on havaittavissa, että rakennuksessa on korotuksen jälkeen kellarikerros (källar plan), ullakko (vinds plan) sekä ylempi ullakkokerros (övre vinden), joita erottavat toisistaan julkisivulla yksinkertaiset vaakalistat. Piirustuksien mukaan julkisivun suuntaan on kolmea erilaista ikkunatyyliä sekä yksi uusrenessanssin piirteitä mukaileva sisäänkäynti. Koulukadun julkisivun puoleisissa alemman kerroksen neliruutuisissa ikkunoissa on vuorilistoitus, jossa päällä kolmiomallinen koriste. Toisen kerroksen reunimmaisissa ikkunoissa näkyy uusgotiikalle tyypillinen koristeellinen vuorilistoitus ikkunoissa ja keskellä olevat kolme uutta ikkunaa ovat 1900-1920-luvun tyyliä ominaiset.

Kuva 7 Carl Schoultzin piirustukset vuodelta 1923, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kuten yllä olevasta muutospiirustuksesta voidaan havaita, rakennuksen kellarikerroksessa on ollut kellar- ja keittiötiloja sekä pesuhuone. Rakennuksen silloisessa ullakkokerroksessa (vinds plan) on ollut ilmeisesti asuinhuoneistoja. Vaasan kaupunginhallituksen vuoden 1923 vuosikertomuksen mukaan Koulukatu 56 katurakennuksen ullakolle saatiin korotuksen myötä kaksi huonetta ja keittiö.

Vuoden 1923 piirustuksissa näkyvät kaksi koristeellista frontonia julkisivun suuntaan, joista nykyään vain vasemmanpuoleinen on olemassa eikä se ole piirustusten mukaisesti yhtä koristeellinen.

Lista suurimmista muutoksista vuoden 1923 piirustuksissa:

- rakennuksen korotus
- kellarikerrokseen uusi sisäänkäynti rakennuksen lounais- ja luoteisseinustalle
- tulisijat ja väliseiniä lisätty 2. kerrokseen (ullakkokerros)
- portaat ylemmälle ullakolle
- Koulukadun julkisivun suunnalta 2. kerroksen keskimmäiset ikkunat uusittu
- Koulukadun julkisivulle lisätty keskelle pieni koristefrontoni

1930-luvun muutokset

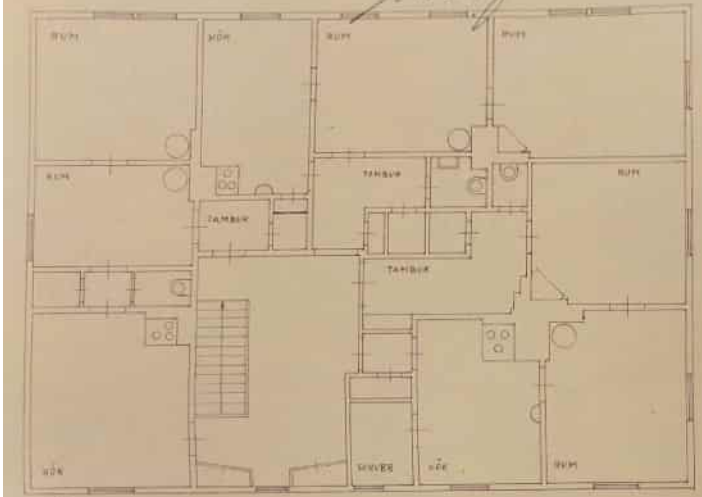
Ingvald Serenius toimi Vaasan kaupunginarkkitehtina vuosien 1933-66 aikana. Hän on laatinut Koulukatu 56 rakennukselle muutospiirustuksia vuosille 1936-1937. I. Sereniuksen vuoden 1936 rakennusmuutospiirustuksissa on tehty muutostöitä kadun puoleiselle julkisivulle sekä nykyisen päiväkodin leikkiäpuolelle, eli kaakkoispuolen seinustalle. Lisäksi sisätiloissa on tällöin tehty muutoksia liesien sekä hormien osalta, jonka lisäksi väliseiniä on rakennettu 2. kerrokseen.

Vuonna 1937 I. Sereniuksen laatimien muutospiirustuksien mukaan rakennukseen on tehty useita pienempiä muutoksia. Leikkiäpuolelle on tällöin lisätty kuisti, josta on ollut sisäänkäynti kellarikerrokseen. Nykypäivänä tätä kuistia ei kuitenkaan ole enää olemassa. Alla on valokuva rakennuksen lounaispäädyistä vuodelta 1972, jolloin kyseinen kuisti on vielä rakennukseen kuulunut.

Kuva 8 Koulukatu 56 kaakkoispääty ja kuisti, kuva vuodelta 1972, Dan Holm, POHJANMAAN MUSEON KUVA / Ei julkaisulupaa

Lisäksi vuoden 1937 piirustusten mukaan rakennuksen 1. kerrokseen on tehty joitakin väliseiniä. Tällöin sekä Koulukadun että sisäpuolen puolella on ollut sisäänkäynnit eteisiin, joista on pääsy huoneisiin 1. kerroksessa. Rakennuksen 2. kerroksessa on piirustusten mukaan huoneita, keittiöitä ja wc-tiloja, joten ilmeisesti vuoden 1936-1937 muutospiirustusten perusteella voidaan sanoa, että

Martha Ann Mayhew 4/2-23.
R. Mayhew
Hillsboro Oct 25. 1838.
J. C. Mayhew

Vuonna 1940 rakennuksen luoteispääty on vahingoittunut sodanaikaisessa pommituksessa. Vahingot on kuitenkin sittemmin korjattu, vaikka tästä ei löydy merkintää. Kun verrataan 1940-luvulla otettua

valokuvaa ja vuonna 1972 Holm Danin ottamaa valokuvaa, on huomattavissa, että Koulukadun puoleisen seinustan ullakkokerroksen suippokaarta muistuttavat koristeellisemmat ikkunat on vaihdettu muiden julkisivun ikkunoiden kaltaisiksi, 1920-1930-luvun tyyliksi neliruutuisiksi ikkunoiksi. Lisäksi rakennuksen katolla on ollut myös ennen pommitusta samantapainen koristefrontoni kuin Koulukadun puoleisella julkisivulla toisella puolella. Pommituksen jälkeisen korjaustyön myötä frontoni on kuitenkin ilmeisesti poistettu kokonaan. Myös luoteispuolen ikkunat näyttävät kuvia vertaillen erilaisilta, mutta tehdyistä muutoksista ei ole varmuutta. Sota-aikana ikkunat kuitenkin on tavallisesti peitetty, joten kuvan olleena ainoana tietolähteenä, ei varmuutta ikkunoiden muutoksista voida vahvistaa. Kaupunginhallituksen vuoden 1957 toimintakertomuksessa kuvataan, kuinka Koulukadun 56 katurakennuksessa uusittiin vesikatto ja julkisivut maalattiin. Sota-ajan jälkeiset korjaus- ja muutostyöt saattavat kohdistua tälle ajankohdalle, mutta varmaa tietoa ajankohdasta ei kuitenkaan ole.

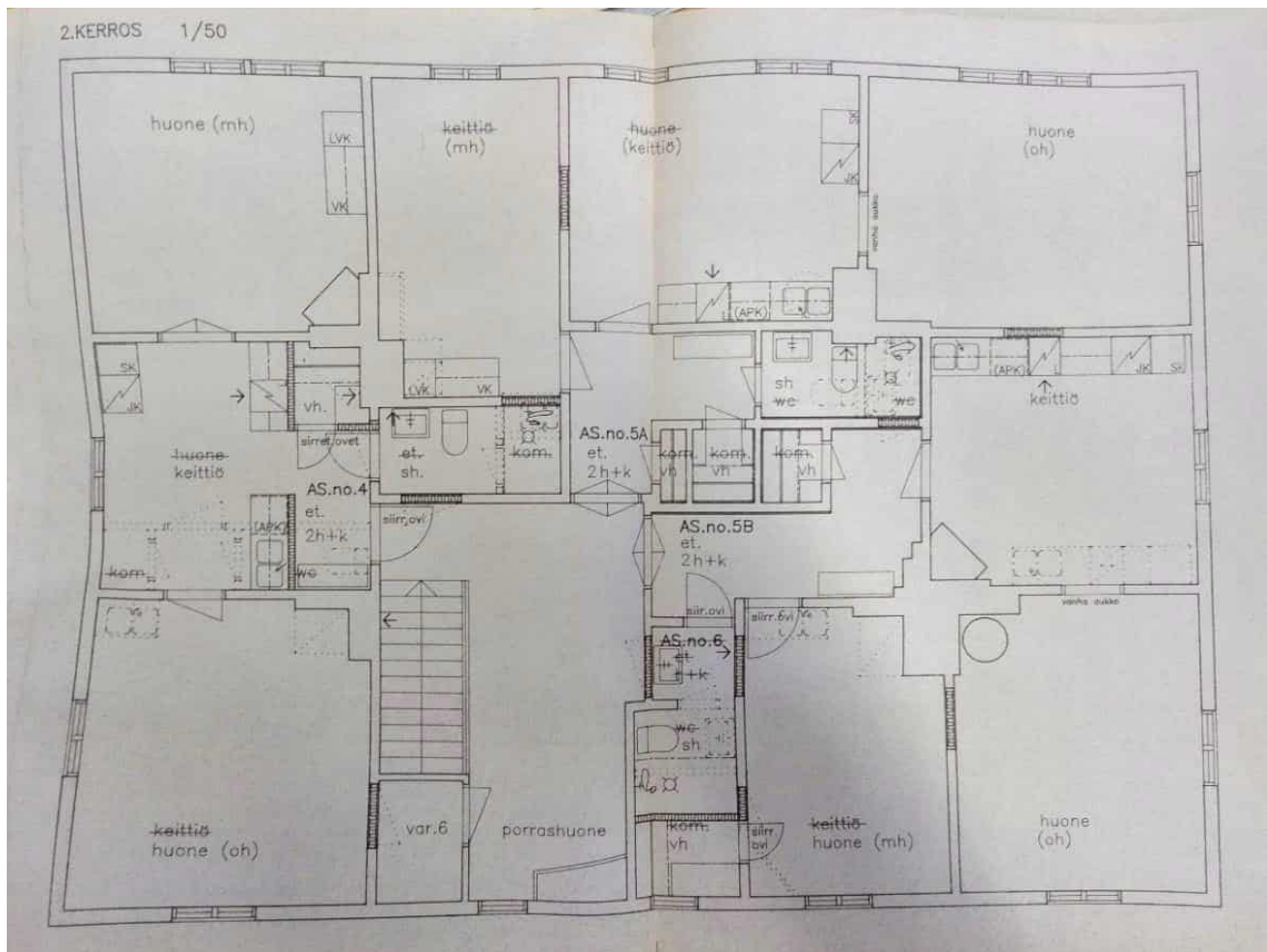

Kuva 10 Katurakennus vaurioitunut vuonna 1940 pommituksessa, Kari M Rapo, Vaasan kuvia 1900-luvulta – ryhmä, Facebook

Muutokset vuosilta 1989 sekä 1996

Vuoden 1989 Eeli Marttusen piirustuksien mukaan rakennukseen on tehty muutos, joka liittyy 1. kerroksen huoneistojakoihin ja pesutiloihin. Tällöin rakennus on ollut kokonaan asuinkäytössä, jolloin 1. kerroksesta löytyivät asunnot A1, A2, B1 ja B2 ja 2. kerroksesta asunnot B3-B6 eli yhteensä 8 huoneistoa.

Häggkvistin vuonna 1996 laatimat muutostyöpiirustukset koskivat lähinnä huonejakojen ja käyttötarkoitusten muutoksia. Tällöin rakennuksen 1. kerros on toiminut päiväkodin tiloina ja osittain asuinhuoneistoina. Rakennuksen 2. kerroksessa on ollut edelleen asuinhuoneistoja, joita Kiinteistö Oy Pikipruukki on vuokrannut kaupungin puolesta joitakin vuosia 1990-luvun aikana. Vuoden 1996 muutospiirustusten myötä rakennuksen 1. kerroksesta asunto no. 1 on poistettu, jonka jälkeen rakennuksen 1. kerroksessa on ollut perhepäivähoitotila, lepo- ja leikkihuone ja keittiö päiväkodin tiloina sekä kolme asuinhuoneistoa no. 2A, 2B sekä 3. Piirustusten mukaan rakennuksen kadunpuoleisen julkisivun sisäänkäynnin ovi on ollut vielä käytössä ja sisäänkäynnin yhteydessä on ollut tien puolelle ulottuva pieni sisäänkäyntiportaikko. Tämä portaikko on myöhemmin poistettu. Myös kadunpuoleinen sisäänkäyntiovi on uusittu jossakin vaiheessa, vaikka se muistuttaa kovasti alkuperäisten piirustusten mukaista ovea.

Kuva 13 Viimeisimmät piirustukset sisätiloista vuodelta 1996, 2. kerros, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Rakennus sisätilat on ilmeisesti uusittu täysin vuonna 1996. Toisen kerroksen asuinhuoneistoiden käyttötarkoituksien muutoksiin liittyvien remonttien lisäksi esimerkiksi rakennuksen ikkunoita on uusittu. Kun vertaillaan rakennuksen nykytilaa (kuva 5) sekä Holmin kuvaan vuodelta 1972 (kuva 13), voidaan huomata myös muutoksia lounaispuolen eli sisäpihan puoleisen ulkoseinustan muuttuneen. Esimerkiksi ikkunat ovat nykyään neliruutuiset aiempien kuusiruutuisten sijaan. Keskeisimpänä muutoksena voidaan mainita myös sisäänkäyntiportaikon laajentuminen ja uudistaminen sekä puisen terassirakennelman lisäys. Rakennus on myös liitetty kaukolämpöverkkoon 2000-luvun aikana.

Kuva 14 Koulukatu 56 sisäpihalta kuvattuna, kuva vuodelta 1972, Holm Dan/Pohjanmaan museon arkistot/ Ei julkaisulupaa

Käyttöhistoria

Piirustusten osoittamien huonejakojen mukaan Koulukatu 56 kadunpuoleinen rakennus on pääosin toiminut asuinkäytössä rakentamisesta lähtien. Vaasan kaupungissa 1900-luvun taitteesta alkaen vallinneesta huutavasta asuntopulasta johtuen kaupungin omistamia asuintaloja rakennettiin melko runsaasti lisää. Rakennus on esimerkiksi vuoden 1923 piirustusten sisätilojen huonejaon perusteella toiminut asuinkäytössä. Yli 100 vuoden ajan asuintalona palvellut rakennus on ilmeisesti alusta alkaen ollut Vaasan kaupungin suorassa omistuksessa vuokrahuoneistoina. Muun muassa 1900-luvun puolivälissä asuinhuoneistoja on varattu pääosin lapsiperheiden käyttöön.

Vuoden 1996 piirustusten perustella rakennuksen 1. kerros on muutettu osittain Kustaanlinnan päiväkodin tiloiksi. On myös mahdollista, että rakennuksessa on toiminut päiväkodin edeltäjän Svenska barnträdgårdsförening ylläpitämä Ruotsinkielinen Kansanlastentarha/Svenska folkbarnträdgården jo tätä aiemmin. Vuoden 1937 piirustusten mukaan kellarikerroksessa on sijainnut yhdistyksen huone, jolloin siellä on voinut olla esimerkiksi lastentarhan henkilökunnan sosiaalityö. Päiväkotitoiminnan historiasta lisätietoa myöhemmin selvityksessä.

Vuonna 1998 päivätyn ja edelleen voimassa olevan asemakaavan (ak825) asemakaavaselostuksen mukaan Koulukatu 56 rakennuksen toinen kerros palvelee asuintiloina ja 1. krs toimii Kustaanlinnan päiväkodin käytössä.

Vuosi	Käyttötarkoitus
1800-luvun loppu - 1996	asuminen
1996 – 2021	päiväkotitoiminta (1. krs) / asuminen (2. krs)

Vuonna 2021 päiväkotitoiminta jatkuu nimellä Gustavsborgs daghem rakennuksen 1. kerroksessa ja 2. kerroksessa on edelleen asuinhuoneistoja. 1. kerroksen sisätilat on säilytetty rakenteiltaan melko samanlaisina muutamia väliseiniä lukuun ottamatta. Vuoden 2021 maastokäynnin perusteella rakennuksen koillisen julkisivun puoleinen sisäänkäynti ei ole enää käytössä. Sisäänkäynti sekä asuinhuoneistoihin että nykyisiin päiväkodin tiloihin kulkee sisäpihan puolelta. Kuten alla olevista kuvista voidaan huomata, rakennuksen huonekorkeus on melko korkea. Rakennus on pyritty sisätiloiltaan säilyttämään alkuperäisessä asussaan päiväkodin toimintaedellytysten rajoissa.

Eteisaulassa on säilytetty muun muassa vanhat rappuset ja kummassakin kerroksessa on esimerkiksi useampi kakluuni sekä koristeellisia valaisinpaikkoja.

Kuva 15 Koristeellinen kakluuni rakennuksen 1. kerroksessa, kuva vuodelta 2021

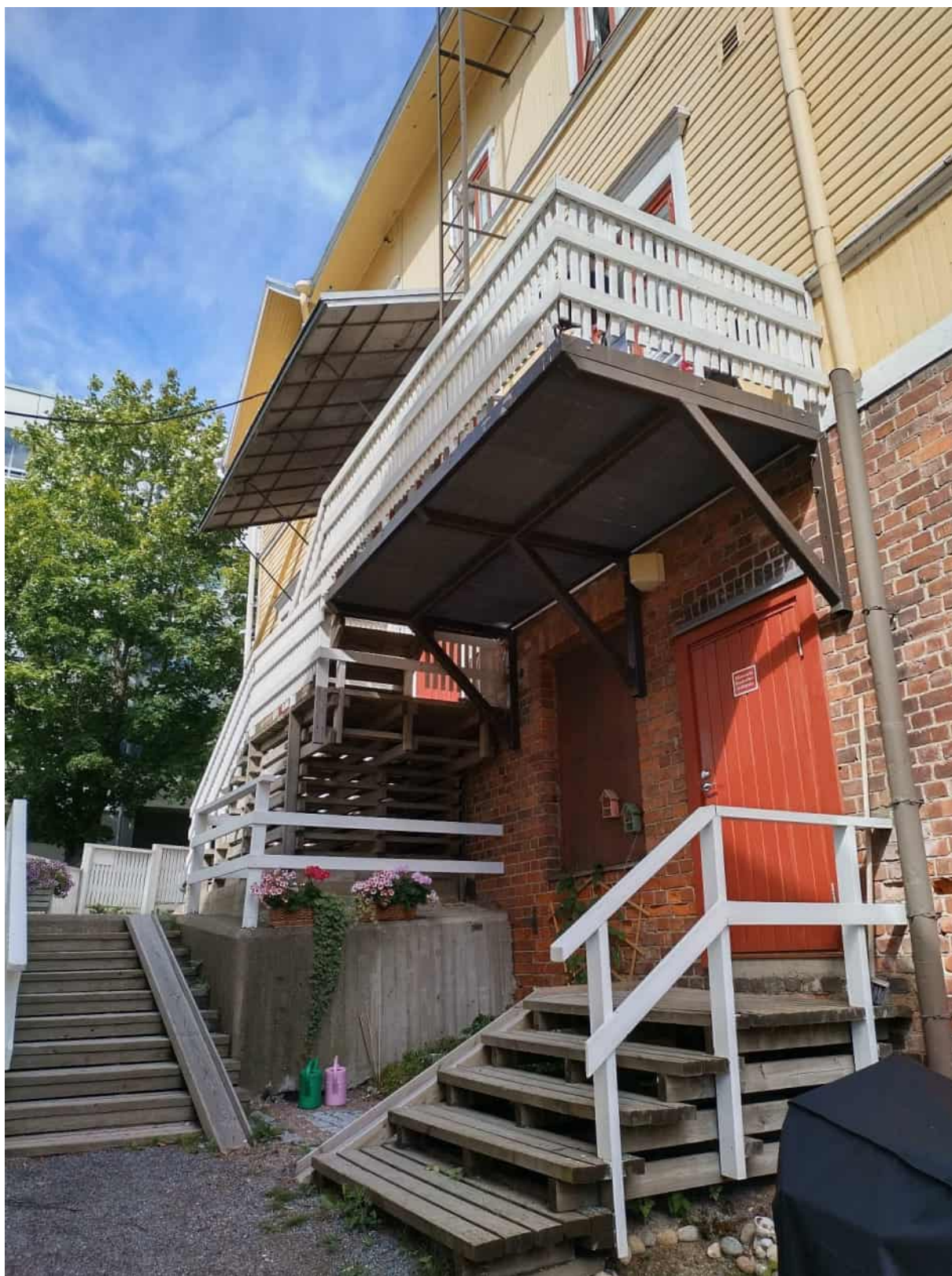

Kuva 16 Sisäpihanpuoleinen sisäänkäynti ja eteisaula, säilynyt samanlaisena ilmeisesti vuodesta 1937 saakka, kuva vuodelta 2021

Kuva 17 Luoteis- ja kaakkoispäädyt, kuvat vuodelta 2021

Kuva 18 Sisäänkäynti kellarikerrokseen sisäpihan puolelta, kuva vuodelta 2021

Koulukatu 56, pihanpuoleinen rakennus

Kuva 19 Koulukatu 56 sisäpihanpuoleinen rakennus, kuva vuodelta 2021

Rakennusvuosi	1898
Suunnittelija	A.W. Stenfors, arkkitehti
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	päiväkotitoiminta
Alkuperäinen käyttö	asuminen
Rakennettu kerrosala	465 m2, kokonaan päiväkodin käytössä (v. 2013)
Kerrosuku	2

Perusta	luonnonkivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	satulakatto ja poikkipääty
Kateaine	teräskate
Vuoraus	vaaka- ja pystypanelointi
Ulkovärit	keltainen paneloitu puutalo
	ikkunoiden listaväri valkoinen
	kivijalkaperustana harmaa luonnonkivi

Koulukatu 56 sisäpihan puoleinen rakennus on suojeltu merkinnällä sr-4 voimassa olevassa asemakaavassa, eli rakennus on luokiteltu rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi rakennukseksi. Rakennus on suojeltu, eikä sitä saa purkaa. Korjaus- ja muutostyöt tulee suorittaa siten, että rakennuksen ulkoasun luonne säilyy.

Rakennus on tyyliltään lähinnä myöhäisempireä. Rakennuksen ulkoasusta on erotettavissa sekä keltaista pysty- että vaakapanelointia, satulakatto sekä poikkipäädyt. Ainoa sisäänkäynti on rakennuksen luoteisessa sijaitsevalla julkisivulla. Sisäänkäynti tapahtuu 1980-luvun puolivälissä tämän sisäänkäyntioven yhteyteen rakennetun kuistin kautta. Koulukatu 56 piharakennuksen luoteisella julkisivulla on lisäksi kolme eri ikkunatyyliä. Rakennuksen muilla, eli koillis-, lounais- ja kaakkoiseinustoilla on t-karmein varustettuja ikkunoita, joissa on pelkistetty vuorilistoitus ja yläpuolella kolmionmallinen koristeosa. Lisäksi rakennuksen kaakkois- ja lounaispuolilla on tontin korkeuserojen vuoksi korkeampi luonnonkiviperusta, josta löytyy käytöstä poistettuja ruskeita puisia ovia kellarikerrokseen.

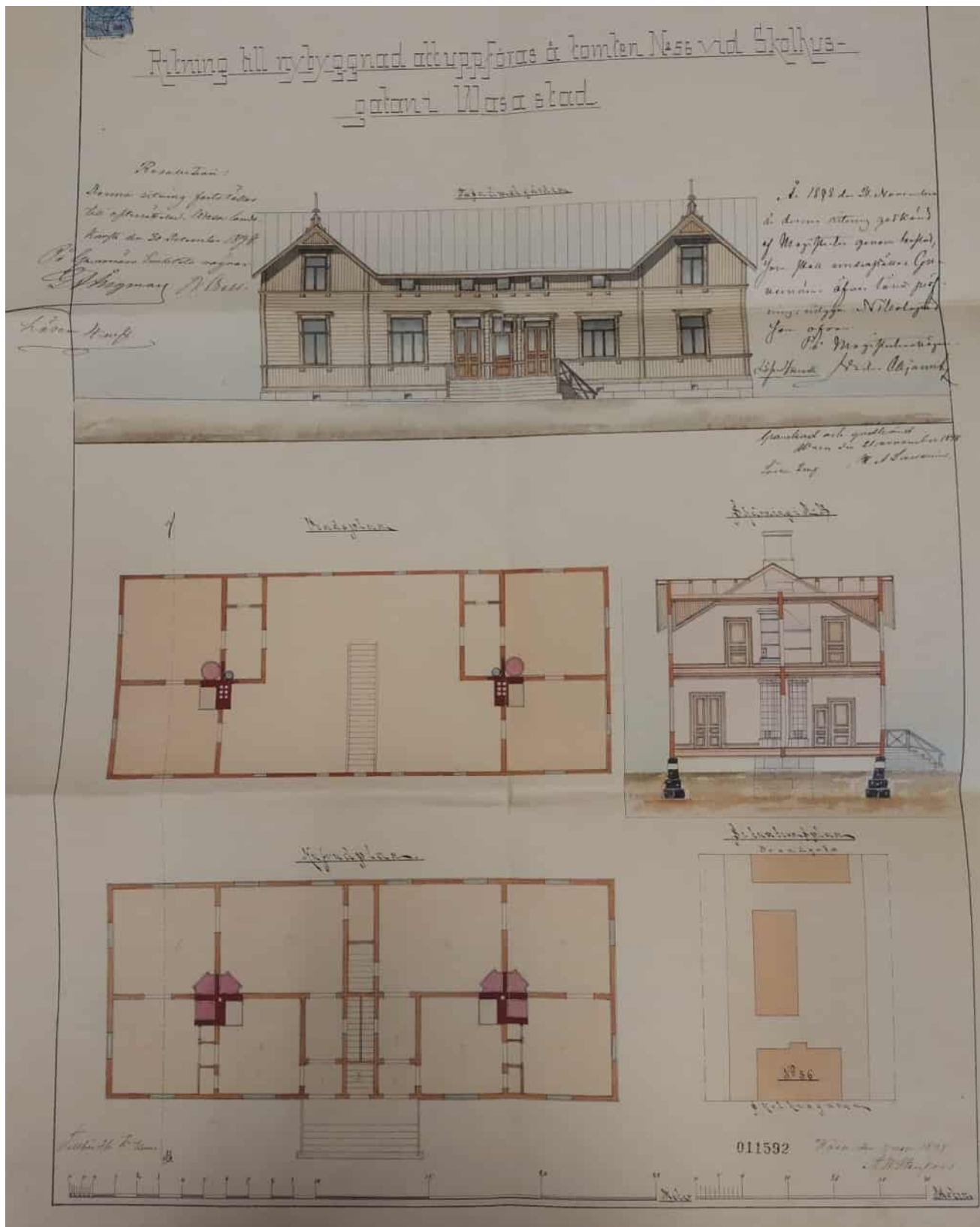
Kuva 20 Koulukatu 56 piharakennus leikkipihan puolelta kuvattuna, kuva vuodelta 2021

Tehdyt muutokset pääpiirteittäin

Alkuperäiset piirustukset vuodelta 1898

Koulukatu 56 pihanpuoleisen rakennuksen alkuperäiset piirustukset ovat peräisin vuodelta 1898. Rakennuksen on suunnitellut A.W. Stenfors. Alkuperäisissä piirustuksissa rakennuksen luoteeseen osoittavalle julkisivulle päin on suunniteltu koristeelliset frontonit, joita ei kuitenkaan lähdemateriaalien perusteella ole rakennettu ollenkaan tai ne on myöhemmin purettu. Rakennuksen pohjakerroksessa on kaksi uusrenessanssia mukailevaa sisäänkäyntiovea vierekkäin luoteiselle julkisivulle päin. Perustuksien yläpuolella sekä katon alapuolella on pystypaneloitu vuoraus ja keskellä vaakapanelointi.

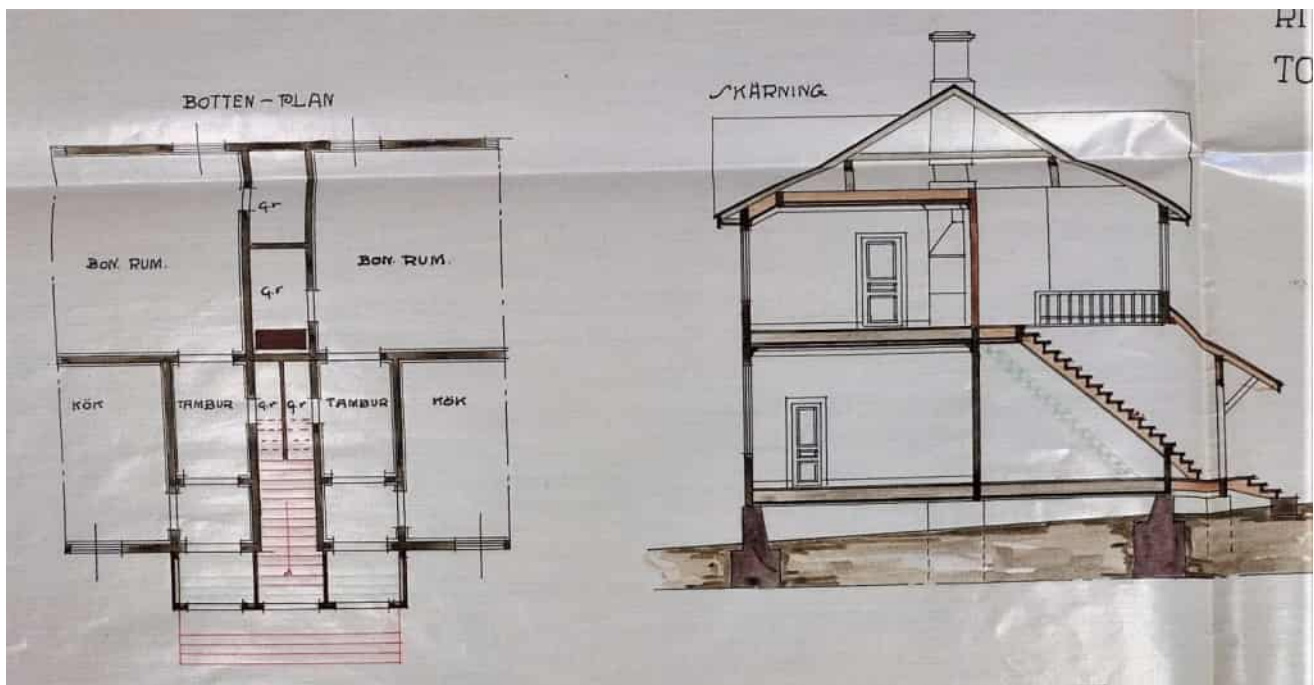
Rakennuksen luoteisseinustalla on kolmen tyyllisiä ikkunoita; 1800-luvun lopun tyyppillisiä t-karmein varustettuja neliruutuisia ikkunoita 4 kappaletta, kaksi 1900-1920-luvulle ominaista kuusiruutuista ikkunaa sekä viisi haukanikkunaa tuomassa valoa ullakkokerrokseen. Piirustuksista on havaittavissa 1. kerroksessa 6 tulisijaa ja 2. kerroksessa 2 tulisijaa sekä yksi savupiippu katolla. Rakennuksen käyttötarkoitusta ei ole määritelty piirustuksissa.

Kuva 21 Alkuperäiset A.W. Stenforsin piirustukset vuodelta 1898, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Muutostyöt vuosilta 1923 & 1938

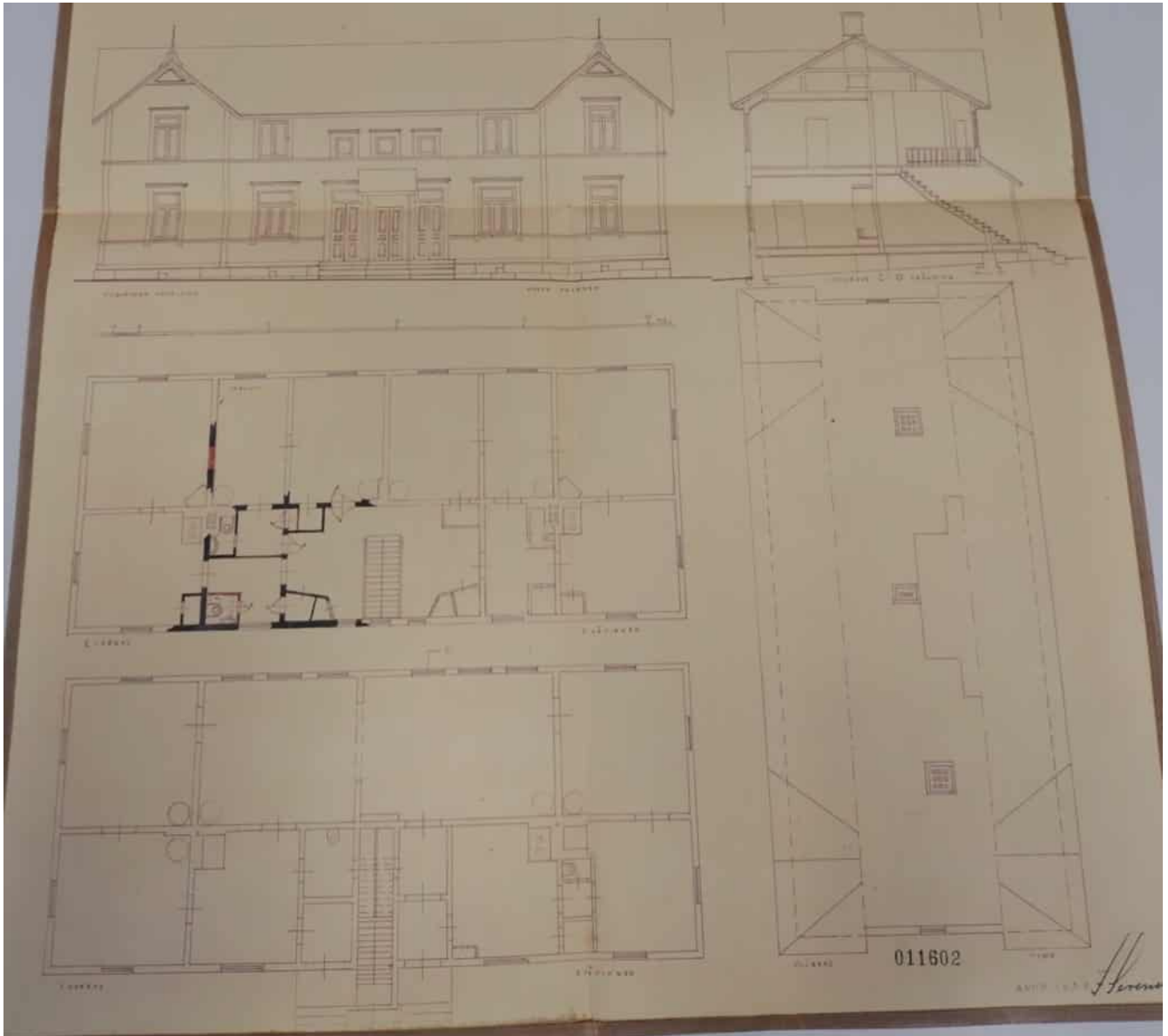
Vuonna 1923 tarkistettujen piirustuksien perusteella rakennuksessa on uusittu luoteisen julkisivun sisäänkäynnin portaat ja sisätiloissa toiseen kerrokseen johtavat rappuset on myös uusittu siten, että toiseen kerrokseen on saatu lisää huonetilaa. Muutostöiden myötä uudet portaat toiseen kerrokseen tuotiin lähemmäs luoteista julkisivua ja samalla portaita loivennettiin. Sisäänkäyntiovien yhteyteen rakennettiin ilmeisesti portaat tai pienimuotoinen katoskuisti. Samalla rakennuksen ensimmäistä kerrosta laajennettiin ilmeisesti luoteen suuntaan. Alla olevista piirustuksista löytyy tarkempi kuva rappusiin kohdistuneista muutoksista. Edellisten muutosten lisäksi 2. kerrokseen on lisätty kaksi uutta tulisijaa ja rakennettu väliseiniä, jolloin on muodostettu uusia wc-tiloja ja eteisiä. Vaasan kaupunginhallituksen vuoden 1923 vuosikertomuksen mukaan piharakennukseen järjestettiin huoneen ja keittiön huoneisto Rahatoimikamarin päätöksellä. Myöhemmin samana vuonna Koulukatu 56 piharakennukseen saatiin ilmeisesti kaksi uutta huonetta.

Kuva 22 Vuoden 1923 piirustuksen mukaiset muutostyöt rakennuksen portaisiin, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Vuonna 1938 I. Sereniuksen piirustuksien mukaan rakennukseen on kohdistunut muutamia pieniä korjaus- ja muutostöitä. Vuoden 1938 muutospiirustuksista on huomattava, että jo rakennuksen alkuperäisissä piirustuksissa näkyneet koristeelliset frontonit löytyvät myös muutospiirustuksista.

Vaikuttaa myös siltä, että rakennusta olisi korotettu alkuperäisistä piirustuksista. Kun vertaillaan piirustuksia keskenään tarkemmin, myös osa pohjoisen julkisivun ikkunoista on vaihtunut suurempiin kaksiruutuisiin. Valitettavasti vertailuaineistoa on vähän, joten piirustuksien pohjalta toteutetuista muutoksista ei ole varmuutta.

Kuva 23 Vuoden 1938 I. Sereniuksen muutospiirustukset, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

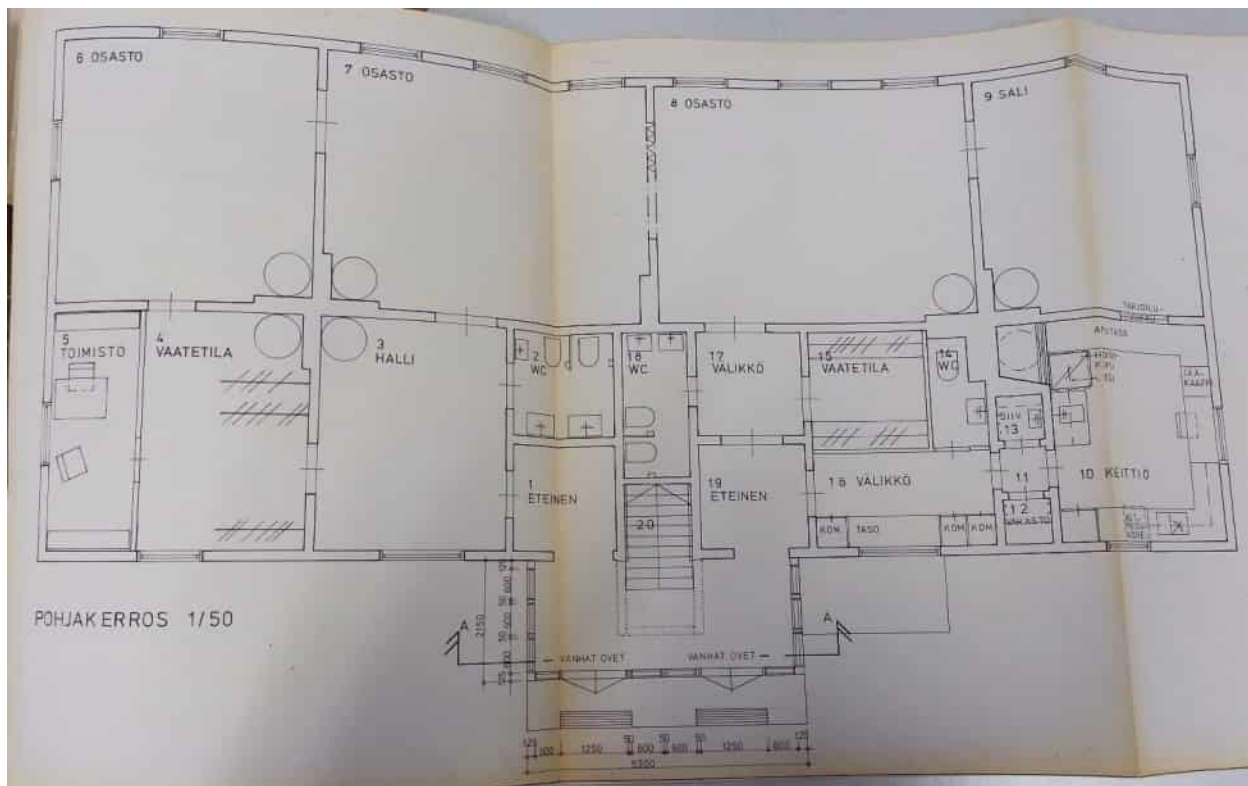
Kuten aiemmin todettu, Koulukatu 56 katurakennukseen suoritettiin vesikaton uudistus sekä julkisivujen maalaus. Kaupunginhallituksen toimintakertomuksen mukaan sama tehtiin myös pihanpuoleiselle rakennukselle vuonna 1957.

Kuva 24 Koulukatu 56 piharakennus kuvattuna leikkipihalta, kuva vuodelta 1972, Dan Holm, Ei julkaisulupaa

Kuisti julkisivulle vuonna 1984 ja muutokset 2010-luvulla

E. Marttusen muutospiirustuksista vuodelta 1984 ilmenee, että rakennus on toiminut tällöin Kustaanlinnan päiväkotinäimellä. Muutospiirustuksien mukaan rakennuksen luoteispuolen julkisivulle on rakennettu kuisti. Kuistissa on sekä pysty- että vaakapanelointia ja kattopelti. Alapohjassa on jätetty sora, teräsbetoni- ja muovimatto. Tärkeimpänä huomiona voidaan todeta, että rakennuksen vanhat alkuperäiset ulko-ovet siirrettiin piirustusten mukaan uudelle kuistille. Nykypäivänä ulko-ovet on kuitenkin uusittu melko yksinkertaisiksi ruskeansävyisiksi yksikkunaisiksi parioviksi.

Lisäksi rakennuksen 1. kerroksessa sijaitsevia rappusia on ilmeisesti lyhennetty, sillä rappusten paikalle on tullut toinen wc-tila. Rappuset eivät lähteneet enää vuoden 1984 piirustuksissa suoraan luoteessa sijaitsevan julkisivun ovelta, vaan uuden kuistin lisäksi on sisäpuolelle saatu pieni välitila tai eteinen. Kokonaisuudessaan vuonna 1984 rakennuksen 1. kerroksessa on sijainnut keittiö, vaate-tilat, toimisto, osastot 6-8, sali, halli, välikööt, vessa ja erilliset eteiset.

Kuva 25 Kuistimuutos ja 1. kerroksen muutokset, 1984, Vaasan rakennusvalvonnan piirustukset

Kuva 26 Koulukatu 56 pihanpuoleisen rakennuksen kuisti ja julkisivu vuodelta 2021

Viimeisin muutos rakennuksessa on Timo Viitalan vuonna 2013 suunnittelema lv-muutos rakennuksen toisessa kerroksessa lounaispuolella rakennusta. Samassa yhteydessä rakennuksen katolle on asennettu uudet teräspeltiset ilmanvaihtoon liittyvät rakennelmat.

Rakennus vuonna 2021

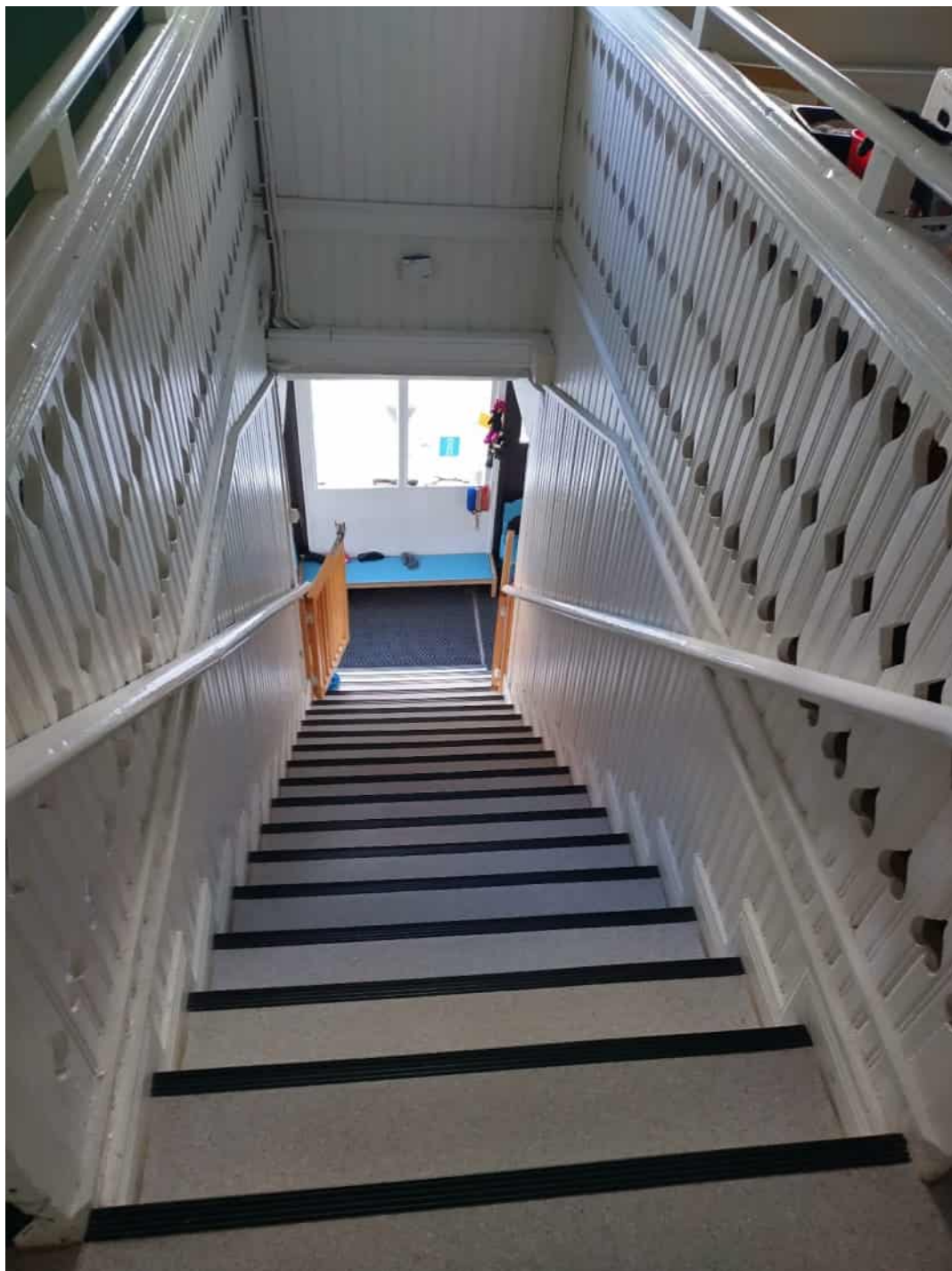
Lähes kaikki alkuperäisissä piirustuksissa olleet ikkunoiden rakenteet sekä ulkovuoraus pysty- ja vaakapaneeleineen on pystytty säilyttämään alkuperäisen näköisenä. Rakennus jäljittelee alkuperäisiä piirustuksia melko hyvin julkisivun uutta kuistia sekä puuttuvia frontoneja lukuun ottamatta. Myös ikkunoiden lista- ja puitevärejä on vaihdeltu vuosien varrella vanhojen valokuvien perusteella, jolla on ollut vaikutusta rakennuksen ulkonäköön. Nykyään ikkunoiden väri on

kokonaisuudessaan valkoinen mutta esimerkiksi vuoden 1972 valokuvassa näyttäisi olevan tummempi puiteväri.

Maastokäynnin havaintojen perusteella sisätilojen yleisilme on päiväkotirakennuksille tyypillinen ja esimerkiksi lattiat on päällystetty toiminnan kannalta käytännöllisillä muovimatoilla. Rakennuksen alkuperäisiä arkkitehtuurillisia piirteitä on kuitenkin onnistuttu säilyttämään päiväkotitoiminnasta huolimatta myös sisätiloissa. Rakennuksessa on tähtiventtiilein varustettuja ajanjaksolle ominaisin elementein suunniteltuja kakluuneja, jotka on nykyään joko muurattu umpeen tai ne eivät ole muuten käytössä. Esimerkiksi nämä kakluunit on otettu osaksi sisustusta ja päiväkodin toimintaa. Lisäksi huonejaot on säilytetty mahdollisista epäkäytännöllisyyksistä huolimatta lähes entisellään.

Kuva 27 Koulukatu 56 piharakennuksen lounaispääty, kuva pohjoisesta kuvattuna vuodelta 2021

Kuva 28 Rappuset yläkertaan henkilöstön tiloihin, alhaalla eteinen ja kuisti, kuva vuodelta 2021

Kuva 29 Käytöstä poistettuja kakluuneja 1. kerroksesta, kuvat vuodelta 2021

Kuva 30 Rakennuksen 1. kerroksen sisätilojen yleisilme, taustalla käytöstä poistettu kakluuni, kuva vuodelta 2021

Kuva 31 Gustavsborgs daghem, Koulukatu 56 rakennukset leikkipihalta kuvattuna, kuva otettu Vaasan kaupungin verkkosivuilta

Käyttöhistoria

Rakennuksen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta ei ole tietoa. Rakennus on kuitenkin ilmeisesti toiminut aluksi asuinkäytössä ja myöhemmin kokonaisuudessaan päiväkodin tiloina.

Vuosi	Käyttötarkoitus
1898	Ei tietoa, mahdollisesti asuintalona
1920-luvun loppu - nykypäivä	päiväkotitoiminta - Svenska folkbarntädgården - Ruotsalainen kansanlastentarha - Gustavsborgs daghem/Kustaanlinnan päiväkot

Ruotsinkielisen kansakouluväen keskuudessa alkoi herätä kiinnostusta lastentarhatoiminnan perustamisesta 1800-luvun loppupuolella. Syynä tähän oli vanhempien työnteon teollisuusvoittoisessa Vaasan kaupungissa, jolloin pienet lapset joutuivat viettämään pitkiä aikoja yksin tai isompien sisarusten vastuulla. Usein myös jo 6-vuotiaita otettiin oppilaiksi kouluun. Koska lastentarhahanke ei onnistunut ilman erillisen yhdistyksen perustamista, aloitti Svenska barnträdgårdsförening rf toimintansa kesällä vuonna 1898. Syyskuussa samaisena vuonna Vaasan kaupungin ensimmäinen lastentarha, Ruotsinkielinen Kansanlastentarha/Svenska folkbarntädgården, aloitti toimintansa Näsmannin talossa osoitteessa Kauppapuistikko (22 tai 42). Tällöin lastentarhan lapsiluettelossa oli yhteensä 50 lasta.

Kuitenkin ilmeisesti tilanpuutteen vuoksi Ruotsinkielinen Kansanlastentarha/Svenska folkbarntädgården muutti toimintansa suurempiin tiloihin osoitteeseen Koulukatu 56. Koulukatu 56 sisäpihanpuoleinen rakennus onkin toiminut ainakin osittain 1920-luvun lopulta lähtien lastentarhan tiloina. Lähdemateriaalin perusteella ei voida olla varmoja, onko toimintaa ollut kummassakin Koulukadun 56 rakennuksissa, koska yleisesti on puhuttu vain Koulukatu 56 osoitteesta.

Vuonna 1930 lastentarha siirtyi yhdistykseltä Vaasan kaupungin haltuun. Vuoden 1930 Vaasan kaupunginhallituksen toimintakertomuksen mukaan kaikki lastentarhojen lapset saivat opetuksen ilmaiseksi. Saman toimintakertomuksen mukaan 1930-luvun alusta ruotsalaista kansanlastentarhaa on laajennettu kahdella huoneella, jolloin tiloista tuli lastentarhan toiminnan kannalta tilavat ja tarkoituksenmukaiset. Koulukatu 56 korjaustöiden myötä lastentarhan syyslukukauden toiminta alkoi muita kaupungin lastentarhoja myöhemmin. Tätä murrosvaihetta kuvataan myös kaupunginhallituksen myös vuoden 1931 vuosikertomuksessa. Huomattavaa on, että vaikka sota-ajan pulakausi sekä hoitopaikkojen riittämättömyys varjostivat ajanjaksoa, jo tällöin lasten terveyttä tarkasteltiin kaksi kertaa vuodessa lääkärin toimesta ja vähävaraisimmat lapset saivat ilmaiseksi ruokaa ja vaatteita lastentarhan puolesta. Vuosikertomuksissa silloinen Koulukatu 56 osoitteessa toiminut kansanlastentarha on kulkenut nimellä ruotsalainen kansanlastentarha. Vuonna 1931 hoidossa oli 70 lasta.

Barnträdgårdslärare Carita Bondén (t.v.) och t.f. föreståndare Solveig Mitts med några av barnen vid Gustavsborgs daghem. I bakgrunden det hus som det 90-åriga daghemmet har verkat i sedan 1920-talet.

Kuva 32 Kuvakaappaus Vaasan kaupungin henkilökuntalehdestä vuodelta 1988, kuva nykyiseltä leikkipihalta

Sodan aikana 1940-luvun aikana kaupungin kaikkien lastentarhojen toiminta oli kokonaan keskeytetty ja lapsia siirrettiin maaseudulle. Myöhemmin sota-ajan jälkeen lastentarhatoiminta laajeni nopeasti. Esimerkiksi vuonna 1957 toiminta kulki nimellä *Kustaanlinnan lastentarha*, jossa oli hoidossa 100 lasta, joita hoitivat lastentarhanopettaja, neljä vakinaista sekä kaksi tilapäistä viranhaltijaa. 1960-luvun aikana Kustaanlinnan lastentarhassa toimi jo eri 4 osastoa. Vuonna 1988 vietettiin päiväkodin 90-vuotispäivää, jolloin toiminta tunnettiin nimellä *Kustaanlinnan päiväkot*i osoitteessa Koulukatu 56. Koulukatu 56 pihanpuoleinen rakennus on toiminut lastentarhan tiloina kokonaisuudessaan asemakaavaselostuksen mukaan jo vuonna 1998 ja todennäköisesti myös aikaisemmin. Vuonna 1998 Kustaanlinnan päiväkodissa oli reilu 100 lapsipaikkaa sekä 25 työpaikkaa.

Vuonna 2013 rakennuksessa toimii ruotsinkielinen *Gustavsborgs daghem*, josta löytyvät tilat 21x2 = 22 lapselle ja 10 henkilökunnan työntekijälle. 1. kerroksen tilat ovat päiväkodin lasten tiloja ja 2. kerros

on varattu henkilökunnan tiloiksi. Yhä edelleenkin vuonna 2021 Koulukatu 56 pihanpuoleinen rakennus toimii Gustavsborgs daghemin tiloina.

Koulukatu 58

Kuva 33 Koulukatu 58, koillinen julkisivu, kuva otettu leikkipihan puolelta vuonna 2021

Rakennusvuosi	1946-1947
Suunnittelija	Ei tiedossa
Omistaja	Vaasan kaupunki
Nykyinen käyttö	päiväkotitoiminta
Alkuperäinen käyttö	sairaalan henkilökunnan asuminen
Rakennettu kerrosala	400 m2, joista 200 m2 asunnot (v. 2013)
Kerrosluku	(1) + 2 + (1)
Perusta	harmaakivi
Runko	hirsi
Kattomuoto	satulakatto

Kateaine	teräskate
Vuoraus	vaakapanelointi
Ulkovärit	keltainen puutalo
	ikkunoiden listaväri valkoinen
	kivijalkaperustana harmaakivi

Kuva 34 Koulukatu 58, kuva otettu Lastentarhankujan puolelta vuonna 2021

Koulukatu 58 rakennuksessa on käytöstä poistetun kellarin ja ullakon lisäksi kaksi kerrosta. Rakennuksen melko yksinkertaisesta ulkomuodosta erottuvat etenkin keltaiset ristikot/kiinteät tikapuut sekä symmetrisesti asetellut ikkunat sekä koillis- että lounaispuolella rakennusta. Rakennuksen koilliseen osoittavalla julkisivulla on kaksi sisäänkäyntiä. Samalla julkisivulla on useita

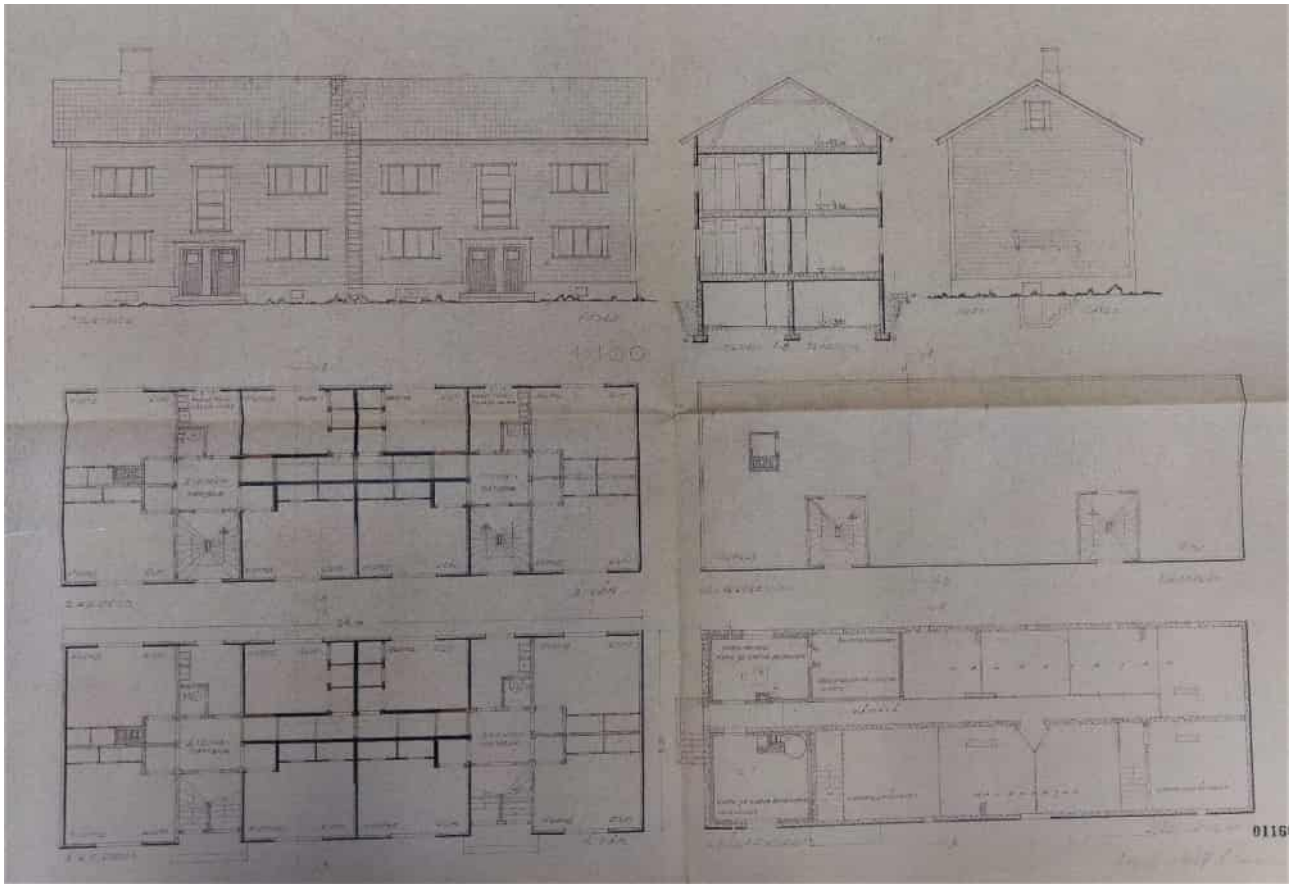
yksinkertaisia kolmiruutuisia ikkunoita, joiden jakopuitteet ovat vaakatasossa. Lastentarhankujan puoleisella seinustalla eli rakennuksen lounaispuolella ikkunat ovat 1930-1960 luvulle ominaisia kaksiruutuisia ja yksinkertaisia. Rakennuksen luoteispuolella on yksiruutuinen ikkuna ullakkokerroksessa sekä pieni parveke toisessa kerroksessa. Kaakkoispuolella rakennusta on ullakkokerroksessa kolmiruutuinen ikkuna.

Tehdyt muutokset pääpiirteittäin

Alkuperäinen rakennus ja muutokset ennen 1950-lukua

Kaupunginhallituksen vuosikertomuksen mukaan Koulukatu 58 varrelle rakennettiin vuonna 1947 sairaalan henkilökuntaa varten asuinrakennus. Tällöin rakennuksen kuutiotilavuus oli 1680 m³ ja lopulliset kustannukset olivat 2 942 473 markkaa. Asemakaavaselostuksessa mainitaan kuitenkin, että rakennus olisi rakennettu vuonna 1946. Koulukatu 58 rakennuksen alkuperäisiä piirustuksia ei ole kuitenkaan varmuudella löytynyt. Vuonna 1947 on tarkastettu ja hyväksytty Vaasan geodeettiosaston puolesta uudisrakennuksen kivijalka, vaikka kyseiset piirustukset ovat muuten haalistuneet kokonaisuudessaan geodeettiosaston leimaa lukuun ottamatta.

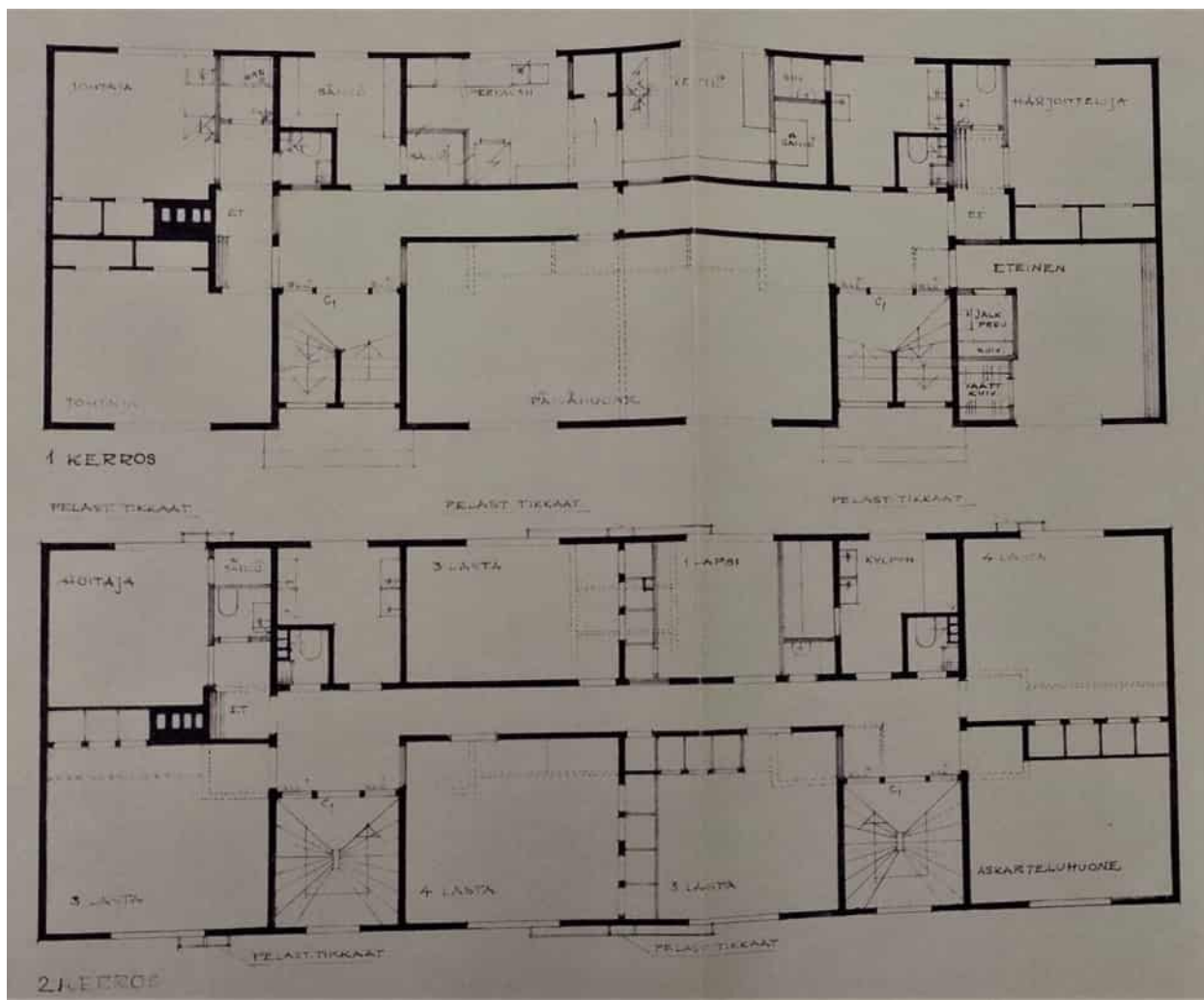
Rakennusvalvonnasta saadut ensimmäiset muutospirustukset Koulukatu 58 rakennukseen liittyen ovat I. Sereniuksen laatimia ja ne löytyvät vuodelta 1947. Näistä piirustuksista on havaittavissa, että rakennus on neljässä kerroksessa joihin sisältyvät kellarin ja ullakon lisäksi kaksi asuinkerrosta. Kellarikerroksesta on ollut aiemmin sisäänkäynti maan alla rakennuksen kaakkoispuolen pihalle sekä koillisen julkisivun sisäänkäyntioville. Rakennuksen kaksi pääsisäänkäyntiä sijaitsevat koillispuolella rakennusta, joista avautuvat ensin Y-portaat ja sitten eteiset. Piirustusten mukainen huonejako vahvistaa oletusta siitä, että rakennus olisi alun perin rakennettu sairaalan henkilökunnan asuntolaksi. Sekä ensimmäisessä että toisessa kerroksessa huoneita on ollut kahdeksan eli yhteensä rakennuksessa on ollut 16 huonetta. Lisäksi kummassakin kerroksessa on sijainnut kaksi wc-tilaa. Rakennuksen alkuperäinen katto on ilmeisesti ollut tiilikatto materiaailtaan. Vuoden 1947 piirustusten mukaan rakennuksen huoneisiin kohdistui ilmeisesti sisäisiä muutoksia, jolloin esimerkiksi rakennuksen kummankin kerroksen väliseiniä on purettu. Lisäksi I. Sereniuksen vuonna 1949 laatimista piirustuksista ilmenee, että rakennuksen koillispuolen ensimmäisestä kerroksesta on purettu muutamia seiniä.

Kuva 35 Vuonna 1947 piirustukset Koulukatu 58 asuinrakennuksen sisäisille muutoksille, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

1950- ja 1960-lukujen taitteen muutokset

I. Serenius on suunnitellut myös vuosina 1958-1960 rakennusmuutokset, jolloin sisäisiä huonejakoja on ilmeisesti muutettu esimerkiksi seiniä purkamalla. Tällöin ensimmäisessä kerroksessa sijaitsivat eteinen, keittiö, päivähuone sekä johtajan ja harjoittelijan huoneet. Toisessa kerroksessa sijaitsivat kylpy- ja askarteluhuoneet sekä hoitajan huone ja kuusi huonetta lapsille, joissa kussakin on ollut sijoitettuna 1-4 lapselle makuupaikka. Rakennuksen sisätilat on tällöin muokattu sopiviksi ilmeisesti rakennukseen muuttaneen nuorisokodin toimintaa varten.

Kuva 36 Sisäiset muutokset vuonna 1960, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kuva 37 Koulukatu 58 kuvattuna palokadulta, kuva vuodelta 1972, Dan Holm, POHJANMAAN MUSEON KUVA/Ei julkaisulupaa

Viimeisimmät muutokset 1980-luvulta

Vuonna 1980 rakennukseen on kohdistunut myös muutostöitä Jerker Bjonin laatimien piirustusten mukaisesti. Rakennuksen sisätilat on remontoitu vastaamaan paremmin päiväkodin tarpeita, sillä rakennuksessa aiemmin toiminut nuorisokoti muutti tiloista pois vuonna 1978. Muutokset kohdistuivat lähinnä pienimuotoisempiin sisäisiin muutostöihin, kuten seinien purkuun ja huoneiden käyttötarkoitusten muutoksiin. Rakennuksen 1. kerrokseen sijoittuivat päivä-, leikki-, ryhmä- ja nukkumahuoneet, keittiö, vaateaula, henkilökunnan sosiaalitilat, wc-tila, pesuhuone sekä komeroita. Tällöin rakennuksen 1. kerros on ilmeisesti tullut osaksi Gustavsborgs daghemin tiloja toisen

kerroksen toimiessa edelleen asuintarkoituksessa. Toisessa kerroksessa on sijainnut kahdeksan huonetta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Koulukatu 58 rakennus on muuttunut melko paljon alkuperäisestä muodostaan sisätilojen. Huonejaot ja sen myötä väliseinien paikat ja pintamateriaalit rakennuksessa ovat muuttuneet 1950-luvusta. Rakennuksen ulkorakenteet on pyritty säilyttämään kuitenkin alkuperäisen näköisinä kuluman myötä tehdyistä muutostöistä huolimatta. Huomattavaa on etenkin ulkoseiniin jätetyt ilmeisesti poistumisteinä käytetyt tikapuut toisen kerroksen ikkunoista. Vastaavankaltaisia on ollut myös muissa tontin rakennuksissa, mutta Koulukatu 58 rakennuksen ulkoseinille nämä rakennelmat on jätetty. Näillä ei kuitenkaan ole arkkitehtonista arvoa. Lisäksi ulkoseinien vaakalistoitukset ja ikkunoiden listat on ilmeisesti vaihdettu tai uusittu kunnioittaen kuitenkin alkuperäistä ulkomuotoa. Myös rakennuksen leikkipihan puoleiset sisäänkäyntiovet on uusittu ja niiden yläpuolelle on rakennettu kaareva katos.

Kuva 38 Koulukatu 58 kuvattuna etelän suunnasta, kuva vuodelta 2021

Kuva 39 Koulukatu 58 luoteispääty, kuva vuodelta 2021

Kuva 40 Rakennuksen koillinen julkisivu sisäpihalta kuvattuna, kuva vuodelta 2021

Käyttöhistoria

Lähdemateriaalin mukaan rakennus on toiminut alkujaan rakentamisensa jälkeen vuodesta 1947 eteenpäin ruotsalaisen apuhoitajakoulun asuinrakennuksena. Rakennus on toiminut myös ilmeisesti jonkinlaisena retkeilymajana, mutta tästä ei ole kuitenkaan löytynyt muita dokumentteja. Vuosien

1960-1978 aikana Koulukatu 58 rakennus toimi Vaasan kaupungin nuorisokodin tiloina. Gustavsborgs daghemin työntekijöiden mukaan rakennus on toiminut päiväkotina 80-luvun lopulta eteenpäin. Häggkvistin piirustusten mukaan rakennus on ollut päiväkodin tiloina ainakin osittain vuonna 1996. Lisäksi voimassa olevan asemakaavan kaavaselostuksen mukaan Koulukatu 58 toinen kerros on ollut asuinkäytössä jo ennen vuotta 1998, mahdollisesti 1980-luvulta.

Vuonna 2021 rakennuksen ensimmäinen kerros toimii edelleen Gustavsborgs daghemin tiloina. Rakennuksen sisätilojen ulkoilme ja sisustus on muokattu päiväkodin tarpeisiin sopivaksi, vaikka epäkäytännöllisyyksiä esimerkiksi kiinteiden rakenteiden osalta löytyy. Rakennuksen toisesta kerroksesta löytyy nykypäivänä muutamia Vaasan kaupungin opetushenkilökunnan toimistotiloja, mutta pääosin kerros ei ole enää käytössä. Ylin ullakkokerros on suljettu eikä se ole käytössä.

Vuosi	Rakennuksen käyttötarkoitus
1947	Ruotsalaisen apuhoitajakoulun asuinrakennus
Ei tietoa	retkeilymaja
1960-1987	Vaasan kaupungin nuorisokoti, poikakoti ”Jätis”
1980-2013 (ei varmaa tietoa)	2. kerroksessa ilmeisesti asuinhuoneistoja / muu käyttö
1980-luvun loppu - nykypäivä	Gustavsborgs daghem/Kustaanlinnan päiväkot

Vaasan kaupungin nuorisokodin historiaa

Suunnitelmien mukaan uusi laitos, Vaasan kaupungin nuorisokoti, oli tarkoitus sijoittaa Hietalahden poikakodin tiloihin, mutta varatut tilat siirtyivätkin lastentarhan käyttöön. Kesäkuussa vuonna 1960 Hietalahden poikakodin toiminta siirrettiin Koulukatu 58 rakennukseen, jolloin *Vaasan kaupungin nuorisokodin* toiminta alkoi kyseisessä rakennuksessa. Organisaatio kulki eri yhteyksissä eri nimillä, sillä materiaaleissa toimintaa kuvataan myös poika-, nuoriso- ja lastenkodiksi. Rakennuksen huoneisiin oli sijoitettu vaihtelevasti 1-4 lasta. Vaasan kaupunginhallituksen vuosien 1960-1965 toimintakertomuksien mukaan Koulukatu 58 osoitteessa sijainnut Vaasan kaupungin nuorisokoti huolehti noin 15-20 kouluikäisestä pojasta. Vuonna 1969 Koulukadun nuorisokodin johtajana toiminut A. Kortelainen ilmoitti nuorisokodin olevan avoin vaikeuksissa olevilla lapsille ja nuorille.

Vaasan kaupunginhallituksen vuonna 1973 asettama toimikunta totesi, etteivät Koulukadun nuorisokodin rakennuksen tilat Koulukadulla eikä rakennuksen sijainti vastanneet 1970-luvulla

uudistettua lapsia koskevan lainsäädännön vaatimuksia. Esimerkiksi nuorisokodin poikien huoneet sijaitsivat toisessa kerroksessa, mikä oli määräysten vastaista. Lisäksi nuorisokodin lapsien ikäjakauma oli esimerkiksi jo vuonna 1964 kuudesta ikävuodesta aina 20-vuotiaaseen, josta aiheutui muita sosiaalisia ongelmia. Lopulta toimikunnan havaintojen perusteella Koulukadun nuorisokoti siirtyi paremmin toimintaa vastaaviin Kustaalan lastenkodin tiloihin vuonna 1978 heinäkuussa.

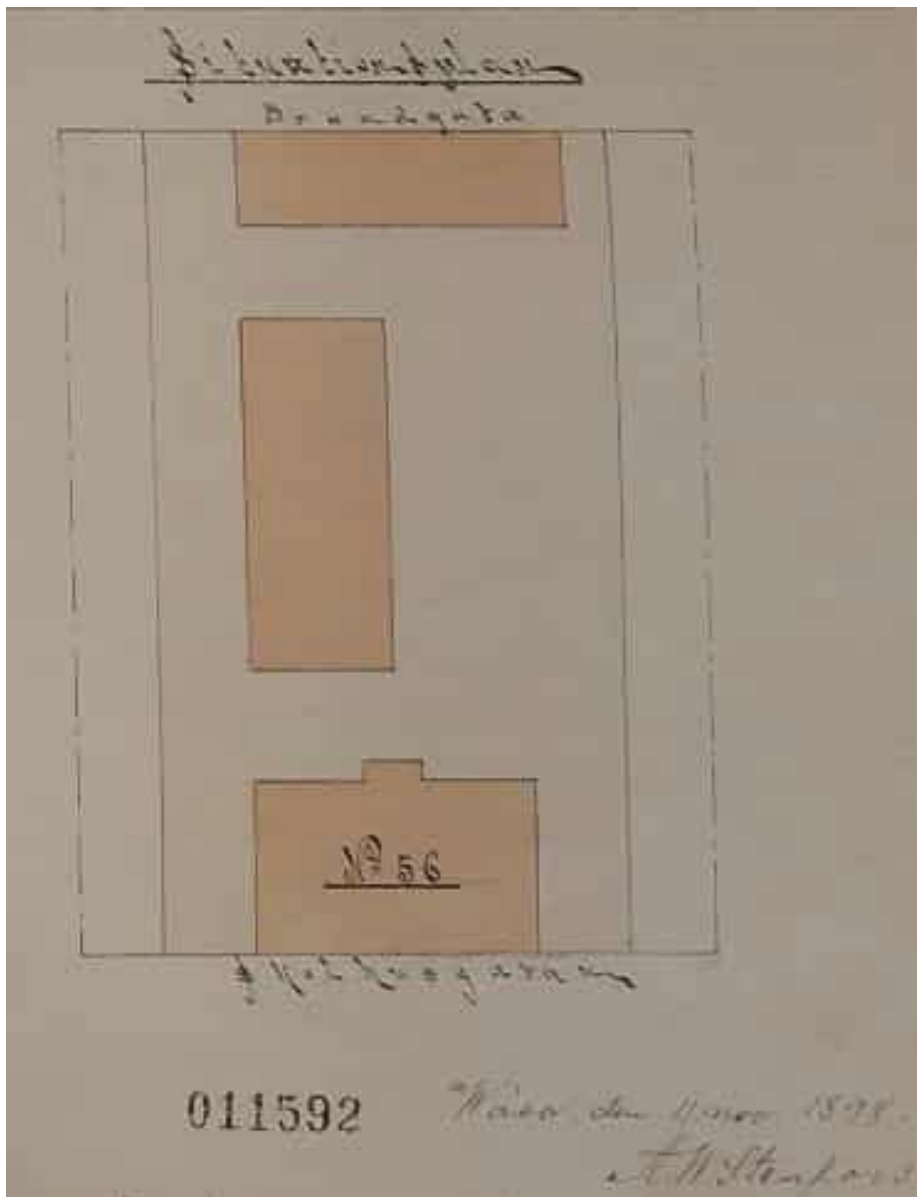
Kuva 41 Näkymä Koulukatu 56 sisäpihan rakennuksesta, oikealla Koulukatu 58 rakennus sekä edessä Koulukatu 60 rakennus joka on sittemmin purettu, Björnin Tapani / Kim-Stephen Sirkan albumi, kuvan ottamisvuosi ei ole tiedossa, Vaasan kuvia 1900-luvulta –ryhmä, Facebook

Tonttia voitiin kokonaisuudessaan pitää lasten ja nuorten kulmauksena 1960-luvulta eteenpäin, sillä tällöin tontilla sijaitsevista neljästä rakennuksesta kolmea vuokrattiin suurperheiden asunnoiksi ja yhdessä toimi jo tuolloin lastentarha. Alueella leikkiviä lapsia oli parhaimmillaan jopa useampi sata.

Nuorisokodin pojat kävivät ahkerasti koulua ja tekivät kesätöitä. Myös vaasalaisten urheiluseurojen toiminta kiinnosti. Esimerkiksi partio, luistelu, kori- ja jalkapallo kuuluivat vapaa-ajan aktiviteetteihin, toisinaan myös Koulukadun tontin alueella. Kansankielellä nuorisokotia kutsuttiin ”Jätis” –nimellä (Jätkäkoti).

Tonttijakomuutoksia ja purettuja rakennuksia alueella

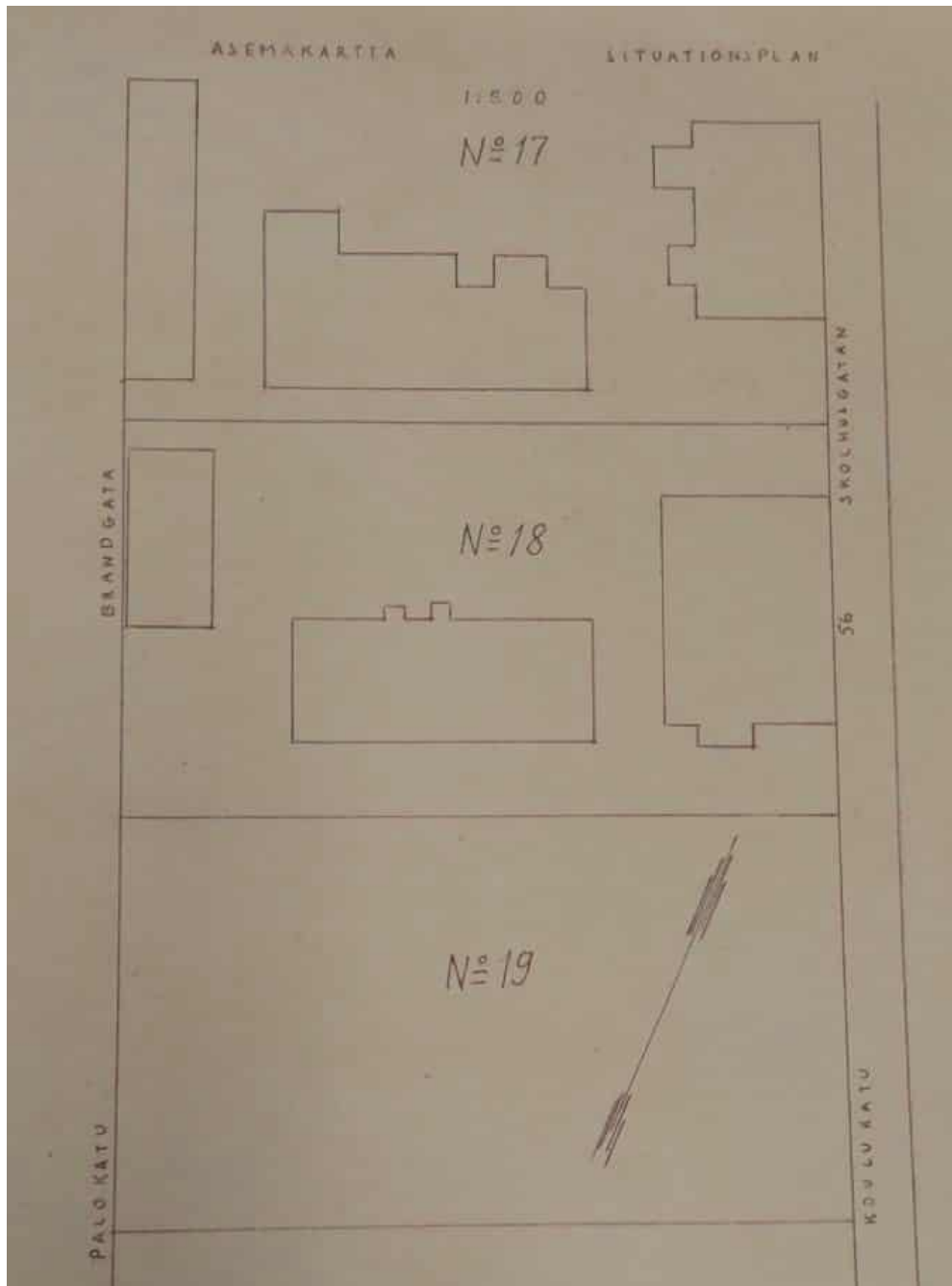
Inventoitavalla alueella on historian saatossa sijainnut myös sittemmin purettuja rakennuksia. Alueella on myös vuosien varrella tehty myös muutamia tonttijako- ja asemakaavamuutoksia.

Kuva 42 Vuoden 1898 asemapiirros, A.W. Stenfors, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

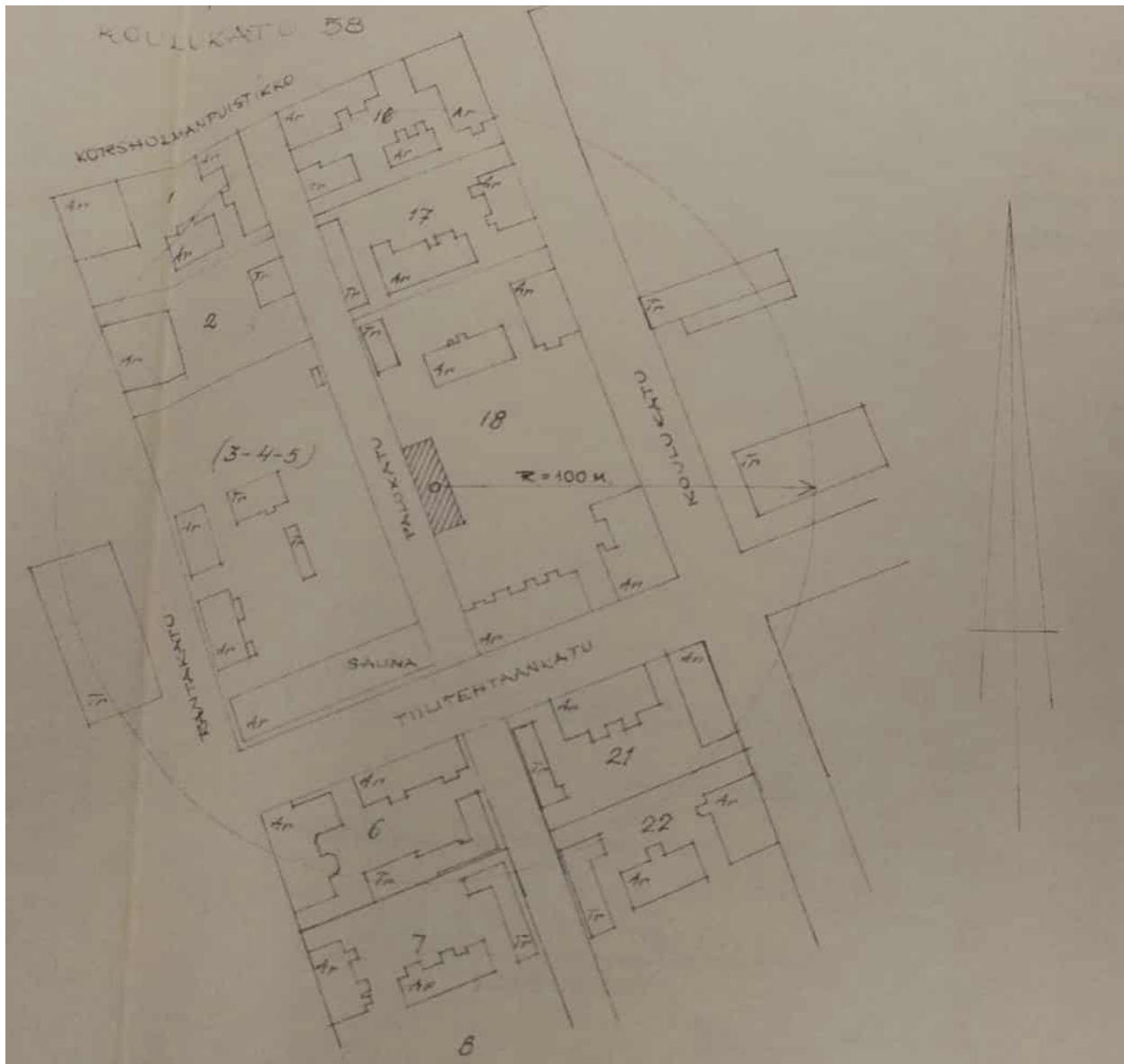
Alkujaan vuonna 1898 yhdellä tontilla sijaitsivat Koulukatu 56 suojellut rakennukset sekä jonkinlainen ulkovarasto. Vuoden 1937 tonttijaon mukaisesti kyseiset rakennukset olivat edelleen omalla

tontillaan no. 18. Viereisellä tontilla no. 19 ei tällöin ollut vielä rakennuksia, vaikka se olikin rajattu omaksi tontikseen asemapiirroksessa.

Kuva 43 Vuoden 1937 tonttijako, I. Serenius, Vaasan kaupungin Rakennusvalvonta

Ilmeisesti vuodesta 1947 aina 1980-luvulle tontti ollut yksi iso alueensa, joka on rajautunut Koulukadun ja Lastentarhankujan lisäksi Tiilitehtaankadulle asti. Inventoitavan alueen kolmen rakennuksen lisäksi samalla tontilla on ollut 1990-luvun alussa sittemmin puretut Koulukatu 60 kaksi puista asuinrakennusta. Samalla isolla tontilla on tällöin sijainnut kuusi rakennusta, joista 5 on ollut asuttuja rakennuksia.

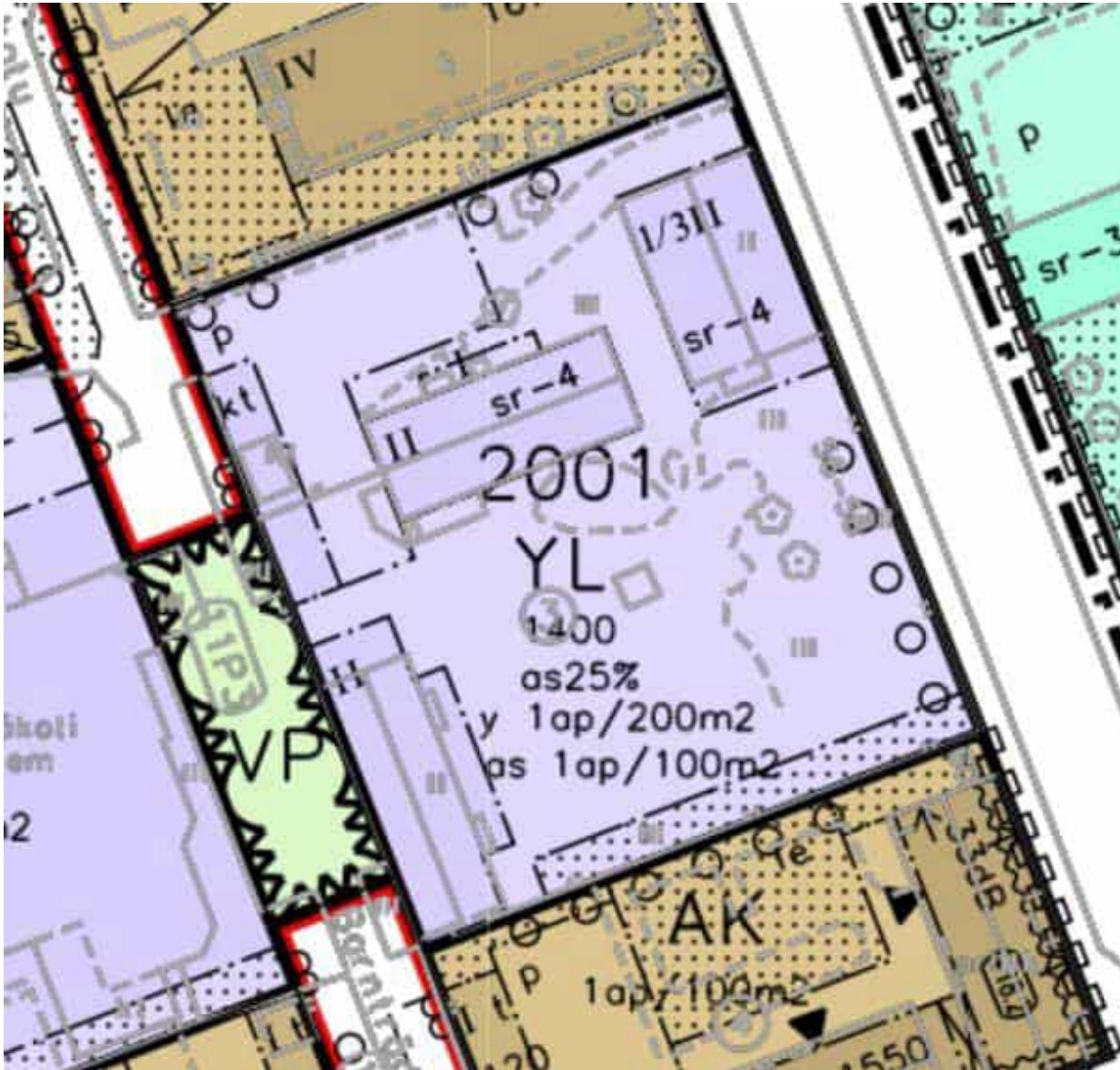
Kuva 44 Vuodesta 1947 voimassa ollut tonttijako, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

1980-luvun puolivälissä aiemmin voimassa olleen asemakaavan mukainen iso tontti jaettiin kolmeksi erilliseksi tontiksi 18, 19 ja 20. Tällöin tämän raportin selvitysalue oli jakaantunut kahdeksi erilliseksi tontiksi. Tontilla 18 sijaitsivat Koulukatu 56 suojellut puutalorakennukset ja tontilla 19 oli Koulukatu 58 puurakennus.

Kuva 45 Vuonna 1984 voimassa ollut tonttijako, Vaasan kaupungin rakennusvalvonta

Kesällä vuonna 2021 tontilla on voimassa vuoden 1998 asemakaava, johon sisältyvät suojellut Koulukatu 56 puutalot sekä Koulukatu 58 rakennus.

Kuva 46 Voimassa oleva asemakaava ak825, Vaasan kaupungin karttapalvelut

Keskusarkiston materiaalin mukaan selvitysalueella on sijainnut muutamia rakennuksia, jotka on myöhemmin kuitenkin purettu. Vuonna 1915 tontille on ilmeisesti rakennettu hevostalli 130 hevoselle. On hyvin todennäköistä, että tämä hevostalli on sijainnut inventoitavan tontin viereisellä tontilla Vaasan puukasarmialueella. Lisäksi tontilla on sijainnut vuonna 1986 rakennettu öljytynnyriakatos. Kumpikin näistä on sittemmin purettu, eikä purkupäivämääriä ole tiedossa.

Kuva 47 Uthus, kuva vuodelta 1972, Dan Holm, POHJANMAAN MUSEON KUVA/ Ei julkaisulupaa

Vaasan kaupungin rakennusvalvonnan vuoden 1923 piirustuksista on havaittavissa Lastentarhankujan puolella uthus, jonka käyttötarkoituksesta ei löydy tarkempia tietoja. Kyseinen rakennus on sijainnut tontilla myös vuosien 1947 ja 1984 piirustuksien mukaan, mutta vuoden 1996 piirustuksista kyseinen TR-merkitty rakennus on poistunut. Tällöin tilalle on tullut pienempi katos, joka toimii nykyään jätekatoksena.

Arvottaminen

Koulukatu 56-58 kulttuurihistoriallisen selvityksen osalta on järjestetty arvottamiskokous 13.8.2021. Kokoukseen osallistuivat selvityksen laatijan lisäksi Majaneva Anne ja Vuohijoki Kati Vaasan kaupungin kaavoituksesta, Pohjanmaan museon edustaja Harjula-Eriksson Annika, Vaasan kaupungin talotoimesta Ollikainen Tapio ja Pekkala Hanna. Rakennustarkastaja Paula Frank osallistui arvottamiseen myöhemmin erikseen.

Koulukatu 56 katurakennus ja piharakennus

Rakennuksilla on selkeitä historiallisia, rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Vaikka käyttötarkoituksia on muutettu, rakennukset ovat säilyttäneet kuitenkin ulkoasunsa hyvin. Sisätilojen kaakeliuunit ja katurakennuksen sisäänkäynnit ovat mahdollisesti säilytettäviä. Rakennukset ja kaavamääräyksen suojelu on säilytettävä. Piharakennus ei ole säilynyt julkisivultaan yhtä hyvin kuin esimerkiksi Koulukatu 58 rakennus. Kaupungilla ei ole käyttöä tai tarvetta tiloille, päiväkotitoiminta on siirtymässä mahdollisesti kasarmialueelle. Jatkokäytön kannalta on oltava mahdollisuuksia ulko- ja sisätilojen muutoksille. Piharakennuksessa on tutkittu sisäilmaongelmia (2018). Rakennuksessa on tehtävä merkittäviä korjauksia. Arvottamiskokouksessa käytiin keskustelua katurakennuksen alkuperäisen ulkoasun palauttamisesta esimerkiksi julkisivun frontonin osalta. Sen todettiin kuitenkin olevan vaikeaa, sillä alkuperäisestä ulkoasusta ei ole varmuutta piirustusten tai muun materiaalin pohjalta. Muutokset ovat osa rakennuksen historiaa (esim. sota-ajan pommituksen myötä tehdyt muutostyöt).

Yhteenveto

Rakennukset on säilytettävä suojeltuina kuten nykyisessä asemakaavassa. Kiinteän sisustuksen ja sisäänkäyntitilojen mahdollinen suojelu kaavassa on harkittava kaavaprosessin kuluessa.

Koulukatu 58

Rakennus on säilyttänyt aikakautensa tyylin ulkoisesti melko hyvin, mutta ei ole kuitenkaan alkuperäisessä kunnossa eikä käyttötarkoituksessa. Se on aikakaudelle tyypillinen rakennus, ei kuitenkaan harvinainen. Alustavissa tontinkäyttöluonnoksissa on pohdittu sekä mahdollisuutta säilyttää alue kokonaisuutena, että tontin halkomista, jolloin Koulukatu 56 rakennukset ja 58 rakennus sijoittuisivat omille tonteilleen. Rakennuksella on historiallista arvoa osana ”lasten ja nuorten kulmausta”. Rakennus on kuitenkin huonossa kunnossa, ja osa toisesta kerroksesta sekä kellarikerroksesta ovat olleet vailla käyttöä ja huoltoa ainakin kymmenen vuotta. Kaavalla on mahdollisuus vaikuttaa nykyisen mittakaavan säilymiseen määräyksien kautta. Keskustelussa pohdittiin mahdollisuutta asettaa uuteen kaavaan määräyksiä mahdollisen uudisrakennuksen osalta, esim. puurakentaminen, sama tyyli, 3-kerroksinen.

Yhteenveto

Ei yhtenevää mielipidettä. Osan mielestä rakennus on osa kokonaisuutta ja siksi suojelun arvoinen, osan mielestä liian huonokuntoinen suojeltavaksi. Keskustelua on jatkettava rakennuksen arvojen ja jatkotoimenpiteiden osalta.

Lähteet

Kirjalliset

Rakennusvalvonta, Vaasan kaupunki

Asemakaava ja -selostus, ak825, Vaasan kaupungin kaavoitus

Keskusarkisto, Vaasan kaupunki, Vaasan kaupungin kaupunginvaltuusto ja kunnalliskertomukset

Tarkkinen, Sirpa. (2004). Vaatimaton koti täynnä lämpöä ja aurinkoa. Lastenkotityötä 150 vuotta Vaasassa.

Ahonpää, Tuula & Paavola-Kinnunen Merja. (1998). *Sata vuotta lasten päivähoitoa Vaasassa 1898-1998*. Vaasan kaupungin sosiaalilautakunta.

Vaasan kuvia 1900-luvulta – ryhmä, Facebook

Kaavoituksen kuva-arkisto, Vaasan kaupunki, Vuohijoki Kati valokuvat vuodelta 2019

Karttapalvelut, Vaasan kaupunki, <https://kartta.vaasa.fi/ims/>

Suulliset

Skog, Helena. Päiväkodin johtaja, Gustavsborgs daghem. 26.5.2021

Hautamäki, H. Asukas, Koulukatu 56 katurakennus. 31.7.2021